

MARK

Hini oma'-atan tay an libju

Hini nangtula' ay tay an libju ja hi Mark an empfalay Mary ad Jerusalem (Acts 12:12). Hana nangachar ay tay Biblia ja mano'cho'-or ay chicha chi mangali an hitay Mark ja hija hi John Mark an akhin Barnabas (Kolosas 4:10). Ja hijay nitnud ay cha Paul ay Barnabas chin pengpenghan chi i cha nunlawlagwan an ay nangkaskasaba ay tay Ebanghelyo (Acts 12:25; 13:5). Anila ta-o khu an hi Mark ja oha hija an ne'kakadwa ay Apostol Peter (1 Peter 5:13). Cho-or khu hana mangali an hi Peter hini nun-achalan Mark hana intula' na an en-enat Hesu Kristo.

Intolong Mark hitay libju hana Hentil an tatakhu, nidchum hana Hentil an gwa ad Rome. Hijaot un tortollo hana padtu ay ni Daan an Tulag an ni'tula' na, an achi amat ay cha Matthew ay Luke. Inidchum khu Mark an enlawlawag hana ugalin ja hapit chi Hudju ta ma-awatan hana Hentil, amat ay ni Mark 3:17; 7:1-4, 11, 34.

Hitay an libju an intula' Mark ja ipa-innila na an hi Hesus ja neto'khong an numpfalin hi takhu an munserbi ay Apo Jos ja hana tatakhu. Hini versikulo an nitula-an tay ja gwa ay ni 10:45 an allona hi, "Amat ay ha-in an Na-ilangitan an Takhu, an agkhuja' immali ta cha'ju an tatakhu chi munserbi ay ha-in. Muti immaliya' an munserbi hana cho-or an tatakhu ja ta matoja' an pfajad chi pfahor cha." Penhod Mark an hana mamaha ay tay an intula' na ja ma-awatan cha

an hi Hesus ja maphod an amin chi khuna aton, hijaot un cho'cho'-or hini inali na an ena-enat Hesus mu hana intudtuchu na. Penaneknekana hini apfalinan ja haad Hesus an Empfalay Apo Jos khapo hachi nakaskasda-aw an milagro an en-enat na, ja khapo hi nangakhahana hachi gway chokhoh na ja nangpakakana hachi napukhit an ispiritu an nun-eho'long.

Hini ang-angonoh tay an libju ja agkhuy nid-chum hachi nahnahun an manuskrito an nitula' hi Griego an hapit (16:9-20). Hotti hay allon chi uchumna ja ma-id mapto' nu hi Mark chi nangtula'.

Chin nuntudtuchugwan John Bautista

¹ Hitay itula' u ja hitay Ebanghelyo an manapit ay ni oma'-atan Hesu Kristo an Empfalay Apo Jos. Hay nete-aana ja ² chin inalin Apo Jos an impatula' na ay profeta Isaiiah hi nangarjana hi, "Tayya an honakho' hay mangpangpangullu an manghakhana ay ni agwum. ^{*}

³ Gwa han khun mun-ugwap hichi let-ang an khuna allon hachi tatakhu hi, 'Epaphod ju hini agwun ni umali an Apo. Anchongon ju hana nakillokillo an chalan ta maphod hi agwuna.' " [†]

⁴ Ja emmat, ti tinnig cha hi John Bautista hichi let-ang ja tinudtuchugwana hachi i nunchongor. Ja hay engkasaba na ja, "Muntutuju aju ja chin-ug ju hana pfahor ju ja mumpabautisar aju ta

---

^{*} **1:2** 1:2 Malachi 3:1   [†] **1:3** 1:3 Isaiiah 40:3

pakawanon Apo Jos hana pfahor ju.”⁵ Ja chocho-or chin tatakhu an narpu ad Jerusalem ja hana apfuglapfuglay ad Judea an immuy chin agawwacha an John. Khun cha ipudnu hana pfahor cha hon numpabautisar cha ay John hichi gwanggwang an Jordan.

⁶ Han lopfung John ja na-apfor an chutchut chi kemer, ja chin pfalekeh na ja lalat. Hay khuna ijilog ja chuchun ja chilu. ⁷ Ja khun mangaskasaba an allona hi, “Gwacha han umali an metob ay ha-in an munnaud an napfagto ja achi mapfalin an ipadchunga' ay hija.‡ ⁸ Ha-in ayya ja binautisara' cha'ju hi chanum, muti hija ja bautisaran cha'ju hi Espiritu Santo.”

Chin numpabautisaran Hesus

⁹ Chin khun puntudtuchugwan John ja immuy hi Hesus an narpu ad Nazaret an provincian chi Galilee, ja i numpabautisar ay John hichi Jordan. ¹⁰ Unot chimma-ar hi Hesus ja tinnig na an nipfughor ad langit. Ja tinnig na chin Espiritu Santo an nun-ohop an amat hi kaloma chin tikhaw na, ja numpatto' ay hija. ¹¹ Ja gwa han chengngor cha an hapit an narpu ad langit an nangali ay hija hi, “He-a hini podpodho' an Empfalay u. Mun-an-anlaa' khapo ay he-a.”

Chin nanoptopngan Satanas ay Hesus

---

‡ **1:7** 1:7 Literal: munnaud an napfagpfagto, ja achiya' mipfilang an munheppe an mangaan ay ni hapato na. Ay chuy an timpo ja hini mangaan ay ni hapaton ni apo ja tamun chi nababbabaan an takhala. Hotti hay penhod John an allon ja nababbaba pay hija mu hay nababa an takhala nu mipadchung ay Hesu Kristo.

¹² Amat hichi ja enedchong ni Espiritu Santo hi Hesus an umuy hichi let-ang. ¹³ Ja nihichi hi apat chi polo hi arkhaw ja tenopngatopngan Satanas. Ja gwah chi hana atattata-ot an animar muti gwa hachi angher Apo Jos an immuy ay Hesus an nanulungan ay hija.

Chin nangte-aan Hesus an nuntudtuchugwan ad Galilee

¹⁴ Napfalin an nipfalud hi John ja numpfangngad hi Hesus ad Galilee an i nangkaskasaba ay ni Ebanghelyo an narpu ay Apo Jos. ¹⁵ Khuna allon hi, “Tayya an nachakngan chin arkhaw an ene'chan Apo Jos. Achi mapfajag hot machakngan hini Pun-ap-apugwana hi tatakhu. Hotti chu'khon ju hana pfahor ju ja pinati ju hitay Ebanghelyo an khun u itudtuchu.”

Chin nangajakan Hesus han apat an khun manapfukur

¹⁶ Gwa han namenghan ja enengngwan Hesus hichi pingngit ni Baybay ad Galilee ja tinnig na cha Simon ay Andrew an hin-akhi. Gwa an khun cha manapfukur ti tamu chay mangachiw. ¹⁷ Ni'hapit hi Hesus ja inali na hi, “Umali aju ta mitnud aju ay ha-in, ta gway honakho' an i mun-ajag hana tatakhu ta mi'-unud cha ay ha-in.” ¹⁸ Amat hichi ja tenaynan cha hachi tapfukur cha ja nitnud cha ay Hesus.

¹⁹ Gwa an emmo'-ojay cha ja tinnig khu Hesus cha James ay John an hin-akhi an empfalay Zebedee. Inu-umpfun cha ay chuy pfallangay cha an khun cha ephod hachi tapfukur cha.

²⁰ Enajakhan Hesus cha chuy an hin-akhi ja

nitnud cha khu ay hija. Hotti tenaynan cha chin ammod cha an hi Zebedee ja hachi numpun-ibpfa na an khun me'pfo'la ay hija.

Chin nangpakakan Hesus han napukhit an espiritu an neho'long han lala-e

²¹ Napfalin hay hato ja immuy cha Hesus ad Kapernaum. Unot nachakngan chin Hapfachu an ngilin chi Hudju, ja immuy cha hichi sinagoga ja ente-an Hesus an muntudtuchu. ²² Ja nanor hachi tatakhu chin panudtuchu na, ti matikhaw cha an gway apfalinana, an achi amat hachi memehtolon chi urchin Moses.

²³ Ay chuy gwot ja gwa han lala-e ay chuy sinagoga an nahuhu'lungan hi napukhit an ispiritu. Ja nungkii ja inali na hi, ²⁴ “Hesus an eNazaret! Ngachah chi atom ay cha'mi? Un a chah immali an mangdusa ay cha'mi? Anila' he-a, an he-a hini nasantuwan an Empfalay Apo Jos.” ²⁵ Ja himmingar hi Hesus ja inali na ay chuy napukhit an ispiritu hi, “Khomegkhenong a, ja makak aot!” ²⁶ Unot inalin Hesus hitay ja nun-egwaxhot chin napukhit an ispiritu hichuy lala-e an nihuhu'lungana ja ini'gwap na an nungkii ja nakak. ²⁷ Nanor cha an amin ja khun cha munhahapit an khun cha allon hi, “Ngay ngachah tay nabnab-on an panudtuchu? Anong un hana nehoho'long an napukhit an ispiritu ja gway apfalinana an mummanjar ay chicha hon inunud cha hini allona.” ²⁸ Ja nunchongor hi apfuglapfuglay hichi ad Galilee hana ena-enat Hesus.

Chin nangpatengngan Hesus hachi tatakhu an mumpunchokhoh

²⁹ Nakak cha Hesus chin sinagoga ja empacheh cha an umuy hi pfalay cha Simon ja hi Andrew, ja nitnud cha James ay John. ³⁰ Gwah chi chin pfupfai an ammod chin ahagwan Simon an numpepekheng, ti mapfi-ah han potang na. Unot ne-atam cha Hesus ja impa-innila cha ay hija. ³¹ Immuy hi Hesus ay chuy munchokhoh ja pfenohgwat na. Na-aan gwot chin potang na ja enhakhanaana cha Hesus hi anun cha.

³² Gwa an na-uynu hichin hukhit ja in-uy cha ay Hesus hachi mumpunchokhoh ja hachi nun-ahu'lungan hi napukhit an ispiritu. ³³ An amin chi tatakhu ay chuy an pfuglay ja na-amung cha hi pfalay cha Simon. ³⁴ Ja empatenong Hesus hachi numpfino-ob-on an chokhoh hachi cho-or an tatakhu. Nun-epakak na khu chin cho-or an nun-apukhit an ispiritu. Ja agkhuy na nunhapiton hay hachi napukhit an ispiritu, ti anila cha an hija hini Hennag Apo Jos an Mamahhod muti achi na podhon an chichay mangpfaag.

Chin nuntudtuchugwan Hesus ad Galilee

³⁵ Chin nun-inggwi'gwiit hi herhelong ja pfimmangon hi Hesus ja nakak ay chuy an pfalay ta immuy han lukhar an ma-id takhu ta i mungkalalag. ³⁶ Unot pfimmangon cha Simon ja hachi numpun-ibpfa na ja i cha hiningit hi Hesus. ³⁷ Un chaagkhu chinakngan ja inali cha hi, "An amin hana tatakhu ja khun chi-a i hingiton." ³⁸ Ja inalin Hesus hi, "Umuy ta-o chamchama

hana uchumna an nun-ehnot an pfuglay ta gway ato' an mungkasaba khu ay chicha. Ti hijah tay hini immaliya'." ³⁹ Amat hichi ja immuy hi Hesus hana apfuglapfuglay ad Galilee ja khun mangaskasaba hachi sinagoga cha. Ja nun-epakak na hachi napukhit an ispiritu an nun-eho'long ay cha chuy uchumna an tatakhu.

Chin nangpatengngan Hesus han lala-e an na-unit

⁴⁰ Gwa han namenghan an immuy han lala-e an na-unit ay Hesus. Nunheppe ja numpakpaka-ahi an nangali hi, "Apo, otong hini apfalinam hotti podhom ayya ja epatenonga'." ⁴¹ Ninignikhan Hesus hitay an na-unit ja hena na, ja inali na hi, "Podho'. Hotti tomenong a." ⁴² Ja emmat an na-aan gwot chin unit na. ⁴³⁻⁴⁴ Ja na'na'-allon Hesus ay hija hi, "Achi laahna ja gway im pangar-arjan ay tay an na-at ay he-a. Hay atom ja umuy a ay ni pachi ta i a mumpatikhaw an temmenong a. Ja ipidaton mu ay hija hini allon ni urchin Moses an khun idaton ay Apo Jos an panginnilaan an umannung an na-aan hini unit mu." ⁴⁵ Muti hichuy lala-e an temmenong ja agkhuy na inunud chin inalin Hesus. Immuy ja khuna hapihapiton chin na-at ay hija.

Nunchongor hichuy an enat Hesus hotti ma-id atona an umuy hachi pfuglay an acho'lan chi tatakhu, ti tinnig cha ayya hon hemmajomhom cha ay hija. Hotti un khun umuy hachi lukhar an ma-id nunheto, muti cho-or chamchama hachi

tatakhu an khun umuy ay hija an narpu hi apfuglapfuglay.

2

Chin nangpatengnan Hesus han lala-e an napechoy

¹ Nalahin chi at hichi hi arkhaw ja numpfanggad hi Hesus ad Kapernaum, ja inannilan hachi tatakhu an immuy hija ay chuy pfalay an khuna chumakngan. ² Achi omopoh hachi tatakhu an umuy ay chuy agwachaana ingkhanah napnu cha anong un chin negpongan chin pantaw, ja khun cha munhihi'-ig. Gwa an khun mangaskasaba hi Hesus ³ ja in-ali cha han napechoy an impfapfalahhong han apat an linala-e. ⁴ Muti khapo ta cho-or hachi tatakhu ja ma-id enat cha an i mangehnot ay Hesus. Hotti in-uy cha chin atop chin pfalay ja khinutapfan cha chin negpong ay chuy gwachaan Hesus. Napfalin ja inujuy cha chin napechoy. ⁵ Unagkhu tinnig Hesus hitay otongngan an pammati cha ja inali na ay chuy napechoy hi, "Akhi', napakawan hana pfahor mu." ⁶ Ja gwa hichi hana uchumna an memehtolon chi urchin Moses an ni-i-ibpfun ja khun cha nomnomnomon hi, ⁷ "Anagkha agkhu ni' hitay an takhu an ipadchung na hichuy achor na ay Apo Jos, an allona hi un pomakawan hi pfahor. Ti un chah gway uchumna hi mamakawan hi pfahor an un hi Apo Jos ja angkhay." ⁸ Anilan Hesus hini gwa ay ni nomnom cha ja inali na ay chicha hi, "Anagkha ta amat hina hini nomnom ju? ⁹ Ma-id olog

chi takhu an mamakawan hi pfahor ja ma-id khu olog cha an mangpatenong hi chokhoh.*
¹⁰ Muti ay ha-in an Na-ilangitan an Takhu ja epatenong u hitay an napechoy ta panginnilaan ju an gwacha khu chi apfalina' heto lota an mamakawan hi pfahor.” Ja inali na chin napechoy hi, ¹¹ “Allo' ay he-a hi pfumangon a, ipi-ug mu hinuy pfalahhong mu ja immanamut a.” ¹² Ja tinnig hachi tatakhu an natantanna'chug chin napechoy, impi-ug na chin nipfalahhungana ja empacheh na an umanamut. Nanor an amin hachi tatakhu ja khun cha mundaydayaw ay Apo Jos ja khun cha allon hi, “Anagkha ay chita an nabnab-on hitay tinnig ta-o ad ugwani an arkhaw.”

Chin nangajakan Hesus ay Levi an mungngadngachan khu hi Matthew

¹³ Nakak hi Hesus ad Kapernaum ja immuy khu ay chuy pingngit chi baybay ad Galilee. Namung hachi tatakhu ja ente-a na an tuchugwan chicha. ¹⁴ Napfalin ja empacheh na ja unagkhu gwa an khun chumalan ja tinnig na han khun munhenger hi pakha an hay ngachana ja hi Levi an empfalay Alfeus, an inu-umpfun chin opihhina na. Ja inalin Hesus ay hija hi, “Umali a ta mitnud a ay ha-in.” Amat hichi ja nitnud hi Levi ay Hesus.

¹⁵ Ja gwa han namenghan an i nangan hi Hesus ja hachi disipolo na hichi pfalay Levi. Ja

---

* **2:9** 2:9 Hay pammatin chin Hudju ja hi Apo Jos ja angkhay chi gway apfalinana an mamakawan hi pfahor ja an mumpatenong hi chokhoh.

ne'-orpfong hachi cho-or an khun munhenger hi pakha ja hachi uchumna an allon cha an napfahulan an tatakhu an khun umalipfuyfuy ay Hesus. ¹⁶ Hachi Farisee an khun muntudtuchu ay ni urchin Moses ja tinnig cha an ne'-orpfong cha Hesus hachi mapahiw an tatakhu ja inali cha hachi disipolo na hi, "Anagkha mah hitay Apo ju ta me'-orpfong hay hachi khun munhenger hi pakha ja hachi uchumna an nun-apfahulan?" ¹⁷ Unot chengngor Hesus hitay inali cha ja tempfar na ja inali na ay chicha hi, "Hana gway chokhoh na chi munhapor hi choktor an pfu-un hana ma-id chokhoh na. Immalija' an tomolong hana napfahulan ta chu'khon cha hana pfahor cha an pfu-un hana mangali hi ma-id pfahor cha."

Chin agkhuy ni'-ayunalan chin disipolon Hesus

¹⁸ Gwa han namenghan an khun mun-ayunar hachi disipolon John Bautista ja amat khu hachi Farisee. Immuy hachi uchumna an tatakhu ay Hesus ja inali cha hi, "Tinnig mi an khun mun-ayunar hachi disipolon John Bautista ja amat hina khu hana disipolon hachi Farisee. Hotti anagkha ta hatu disipolom ja achi cha mi'-ayunar?" ¹⁹ Tempfar Hesus ja inali na hi, "Nu khulat ta gway mungkasar ja un ju chah allon hi achi mangan hay hana i na-ila nu gawwacha pay hini mungkasar? Achi mit mapfalin. ²⁰ Muti umali han arkhaw an ekak cha hini lala-e an nungkasar ja hijay pun-ayunalan cha. Hotti gawwachaa' ayya ja achi pay mun-ayunar hatu disipolo'."

²¹ Ja nun-arig hi Hesus ja inali na hi, “Ma-id manger-ob hi pfakhu an pfinacha ay ni nachochonot an lopfung. Ti nu amat hetoy atona hot mun-ohon hini pfakhu an ner-ob ja inatona hini nachochonot hot omom-omod an mapfingit. ²² Ma-id khu mangitto ay ni pa'-arpoh an chanum chi ubas ay ni na-usar an lalat an khun pangittugwan hi ma-inum. Ti nu amat hetoy atona hot mapfughi hini lalat, ja metapar hini chanum chi ubas ja mapa'-i khu hini lalat. Hini ayya pa'-arpoh an chanum chi ubas ja mitto ay ni pfakhu an lalat ta meha'pfa.”

Hini oma'-atan chi Hapfachu an ngilin

²³ Gwa han ohan Hapfachu an ngilin chi Hudju an nanggwaan cha Hesus han natamman hi trigo. Pfimmangkhi hachi disipolo na chin trigo ja inutim cha ta anun cha. ²⁴ Gwacha hachi Farisee an nannig ja inali chaot ay Hesus hi, “Tikham akay ni' hay hato disipolom an khun cha mun-utim. Ja un chah pfu-un tamu chi mun-utim an pa'-iyona hini urchin ta-o, an paniyaw chi muntamu ti ngilin?” ²⁵ Tempfar Hesus ja inali na hi, “Un ju chah agkhuy pfinaha chin enat chin apo ta-o an hi Ari David ja chin numpun-ibpfa na hi i cha hemmenaangan? ²⁶ Chin nehaachan Abiatar an Natakhay an Pachi ja himmikhop hi David chin pfalay Apo Jos ja enala na chin tenapay an netpfar ay Apo Jos, ja inana ja inchatana khu chin numpun-ibpfa na. Ja paniyaw chi mangan ay ni netpfar an tenapay, ti hana papachi chi mangan ja angkhay. Ja ma-id inalin Apo Jos hi un pfahor hitay enat cha.” ²⁷ Ja

en-ang-angonoh Hesus an nangali hi, “Agkhuy enephod Apo Jos hana tatakhu ta ngilino cha hini Hapfachu. Hini nangephochan Apo Jos ay ni Hapfachu an ngilin ja ta aphochan chi tatakhu. ²⁸ Hotti ha-in an Na-ilangitan an Takhu chi mangali nu ngay paniyaw ay ni arkhaw chi ngilin.”

3

Chin nangpatengngan Hesus han napechoy chi ngamoy na

¹ Gwa khu han ohan arkhaw an ngilin ja immuy hi Hesus hichi sinagoga ja gwa hichi han lala-e an napechoy chi oha an ngamoy na. ² Ja henehemmonot hachi na-amung hi un epatenong Hesus hichuy lala-e ay chuy an arkhaw chi ngilin ta gway ipapfahor cha ay hija. ³ Ja inalin gwot Hesus ay chuy napechoy chi ngamoy na hi, “Umali a heto.” Ja immuy. ⁴ Ja inalin Hesus hachi tatakhu hi, “Allon ju adchiya tugwali nu ngay allon ni urchin Moses hi aton ta-o hi un ngilin. Tomolong ta-o chah hi takhu wenno mun-ephod ta-o hi napukhit? Inali na chah hi takhuwon ta-o hini ohan takhu wenno patajon ta-o?” Muti khemmegkhenong cha. ⁵ Intikhaw Hesus hachi atakhutakhu ja pfimmungot, ti napukhit chi punnomnomana hachi pfimmatoy nomnom na. Ja inalin Hesus chin lala-e hi, “U'jachom hini ngamoy mu.” Unaot inu'jad ja numpfangngad mahpay an mechon chin ngamoy na. ⁶ Amat hichi ja nakak hachi Farisee hichi sinagoga ja i cha ni'-amung hay hachi allon cha

an Herodianes* ta i cha punhahappitanan hay aton an mamatoy ay Hesus.

Chin cho-or an tatakhu an nangunud ay Hesus

⁷ Nakak hi Hesus ja hachi disipolo na ay chuy an pfuglay ja immuy cha hichi pingngit chi baybay. Ja cho-or hachi eGalilee an nitnud ay chicha. Ja cho-or khu hachi narpu ad Judea, ⁸ ja ad Jerusalem, ja ad Idumea, ja ay chuy chammang chi gwanggwang an Jordan. Ja gwa hana narpu ad Tiro ja ad Sidon ja ay chuy nunlene'gwoh an apfuglapfuglay. Immuy cha ay Hesus ti chengngor cha hana natnat-on an khuna aton. ⁹ Cho-or hachi tatakhu hotti inalin Hesus hachi disipolo na ta i cha tikhan hay pfangay hi punlukhanana ta pfumpfumtaw ta achi mahajomhoman. ¹⁰ Ti lini-ub hachi cho-or an tatakhu hi Hesus, ja anong un hachi mumpunchokhoh ja munhihi'-ig cha an i mehnot ta gway aton cha an man-a ay hija ta tomenong cha. ¹¹ Tinnig ayya hachi tatakhu an nun-ahu'lungan hi napukhit an ispiritu hi Hesus hon nunheppe cha hon nungkii cha an nangali hi, "He-a hini Empfalay Apo Jos!" ¹² Ja inhingar Hesus chicha ta ma-id i cha pangar-allan ay ni nitakhuwana.

Chin namiliyan Hesus chin himpolo ta chugwa an adalana

---

* **3:6** 3:6 Hachi Herodianes ja Hudju cha an nun-appit ay Ari Herod an enhaad chi eRome. Hachi ayya Farisee ja achi cha podhon an mun-ap-apo hachi eRome ay chicha an Hudju, muti ni'-apfulut cha chin achi pamhochan hachi Herodianes ay Hesus.

¹³ Napfalin hay hato ja inti-id Hesus han pfulludna, ja enajakhana hachi penhod na an itnud. Ja un chaagkhu na-amung ja ¹⁴ pinilin Hesus han himpolo ta chugwa an ngenadnana hi apostol ta mimidchum cha ay hija ta gway honakhona an i mangaskasaba. ¹⁵ Ja ichatana chicha hi apfalinan an mangpakak hi napukhit an ispiritu an khun meho'long.

¹⁶ Hay hato chi pinili na, an hi Simon an ngenadnana hi Peter, ¹⁷ ja cha James ay John an empfapfalay Zebedee an ngenadnan Hesus hi Boanerges, an hay podhona an hapiton ja amat hi ichor, ¹⁸ ja hi Andrew, ja hi Philip, ja hi Bartolomew, ja hi Matthew, ja hi Tomas, ja hi James an empfalay Alfeus, ja hi Tadeus, ja hi Simon an oha an Zealot, ¹⁹ ja hi Judas Iskariot an hijay mangngina ay Hesus.

Chin nangarjan hachi a-ap-apo hi un nahuhu'lungan hi Hesus

²⁰ Amat hichi ja immanamut cha Hesus. Ja na-amung gwot hachi tatakhu hotti ma-id chi hay aton cha Hesus an mangan. ²¹ Unagkhu inannilan chin a-akhin Hesus hachi na'na-at ja empacheh cha ta i cha ekak ay chuy nun-nanangngana. Ti chengngor cha chin khun allon hachi tatakhu hi un emmangaw hi Hesus. ²² Ja inalin hachi memehtolon chi urchin Moses an narpu ad Jerusalem hi, "Nahuhu'lungan mangkay hitay an hi Hesus ay Beelzebub an hini ap-apon chi nun-apukhit an ispiritu, ja un kaykhu hi Beelzebub hini nangchat ay hija ay ni apfalinana an khun mangpakak hi napukhit an

ispiritu.” ²³ Hotti enajakhan Hesus chicha ja inali na hitay an pangngarig, “Nomnomon ju adchiya. Un chah hi Satanas hon empakak na hini achor na? ²⁴ Nu khulat ta hana tatakhu ay ni oha an himpangili ja ma-a-aggwa cha ta un chicha khu hon numpapattoy cha, hot un lo'tatna hot mapa'-i hinuy an himpangili. ²⁵ Amat hina khu nu itannong hana hen-a-amma hon numpapattoy cha, hot lo'tatna hot munhihijan cha. ²⁶ Oma'-at hina khu nu hi Satanas hon ne'patoy khu hay hana in-inupfor na. Ja khulat ta amat heto chi i na aton hot ma-a-aggwa hini pun-ap-apugwana hot mapogpog. ²⁷ Hi Satanas ja amat ay ni mapfi-ah an takhu an mumpfantay ay ni pfalay na. Nu khulat ta gway mamhod an mangakaw ay ni khina-u na ja ma-id olog na. Khahin un khatan hinuy mapfi-ah an takhu ja un ma-ala hana khina-u na.

²⁸ Umannung hitay allo' ay cha'ju, an mapakawan an amin hana pfumahulan chi tatakhu ja hana pangallan cha hi napukhit an mipfuhur hi ibpfa chah takhu. ²⁹ Muti hana munhapit hi mipfuhur ay ni Espiritu Santo ja achi cha mapakawan, ta pfahor cha ja ingkhana.” ³⁰ Inalin Hesus hitay khapo ta pinahiw cha hini Espiritu Santo an gwa ay hija hi nangarjan cha hi un hi Satanas chi nangchat ay ni apfalinana.

Hana a-ammod ja a-akhin Hesus

³¹ Emmatam chin ammod Hesus an hi Mary ja chin a-akhi na an linala-e ay chuy agawwachaana. Timmata'chug cha hichi pfutayna ja empa-ajag cha hi Hesus. ³² Inu-umpfun

hi Hesus an linili-ub chin cho-or an tatakhu ja inali cha ay hija hi, “Chiya an gwacha hi inam ja hana a-akhim an timmata'chug cha hichi pfutayna, ja khun chi-a epa-ajag ta mi'hapit cha ay he-a.”³³ Ja inalin Hesus hi, “Aa, muti un chah chicha chi ammod u ja a-akhi' ja angkhay?”³⁴ Intikhaw Hesus hachi inu-umpfun an nangakhawwong ay hija ja entoloy na an nangali hi, “Hay hatu khu chi a-ammod u ja a-akhi'.”³⁵ Ti hay hana mangat ay ni penhod Apo Jos ja chichay mipfilang hi a-akhi' ja chichay a-ammod u.”

4

Chin panggarig han khun munhapuwa' hi pfugwa

¹ Gwa khu han namenghan ja immuy hi Hesus hichi pingngit chi baybay ja ente-a na an muntudtuchu. Munhihi'-ig hachi atakhutakhu an mali-ub ay hija, hotti immuy nunlukhan han pfangay an nebnebtaw ay chuy palantag an timmata'chukhan chin cho-or an tatakhu, ja inumpfun ta muntudtuchu. ² Ja cho-or chin intuchun Hesus an in-ari-arig na. Ja inali na hi, ³ “Ep-ephod ju an chonglon. Gwa han ohan takhu an immuy nunhapuwa' hi pfugwa hichi hapfar na. ⁴ Khun munhapuwa' ja nepochag chin uchumna ay ni chalan, ja numpanga-ali chin hagwiti ja nun-a-an cha. ⁵ Chin uchumna ja nepochag chin mapfinato an lota. Khagkhaju cha an hemmangaw ti maymayyapit chin lota, ⁶ muti chin apfi-ahan chuy hukhit ja na'leng, ti

un nitutu-i chin hemmangagwana. ⁷ Nepochag khu chin uchumna chin acho'lan chi holo' an nun-apakhatan. Un chaagkhu hemmangaw ja emma'lap hachi nun-apakhatan an holo' ja hina'pfungan cha chin nitanum, hotti agkhuy ni'pfungu. ⁸ Ja chin uchumna ja nepochag chin maphod an lota, ja numpangahangaw cha ja numpangapfunga cha. Ja hachi uchumna ja pfimmunga cha hi hintotlompolo, ja hachi uchumna ja pfimmunga hi unum chi polo, ja hachi uchumna ja pfimmunga hi hingkhahot.” ⁹ Ja inalin khu Hesus hi, “Pa-ennongan ju an munchongor ay tay allo’.”

Empfaag Hesus hini podhon ni pangngarig an hapiton

¹⁰ Unot nakak hachi cho-or an tatakhu, ja immuy hachi himpolo ta chugwa an adalan Hesus ja hachi uchumna an nitnud ay chicha ta i cha hanhanan ay Hesus hay podhon chin pangngarig an hapiton. ¹¹ Ja inalin Hesus hi, “Aa, cha'ju hana pangpa-innilaan Apo Jos ay ni oma'-atan ni Pun-ap-apugwana an agkhuy na empfaag chin hophopapna. Hana ayya achi mi'-unud ja pangngarig hini ato' an mangtuchugwan ay chicha. ¹² Hot anong un himulimuli hini mata cha ja achi cha khun tikhan hana khun u aton, ja anong un nun-alu-angan hana inga cha ja achi cha chamchama ma-awatan hana khun u itudtuchu. Chu'khon cha koma hana pfahor cha ta pakawano' chicha.”* ¹³ Ja inalin khu Hesus ay chicha hi, “Umannung chah an

---

* **4:12** 4:12 Isaiah 6:9

agkhuy ju anila hitay an pangngarig? Ngay aton ju mah an manginnila hi uchumna? ¹⁴ Hitay hini podhona an hapiton. Hachi pfugwa an nihapuwa' ja hija hini Hapit Apo Jos an khun mitudtuchu. ¹⁵ Ja hana nepochag ay ni chalan ja hija hana tatakhu an nunchongor ay ni Hapit Apo Jos muti immuy hi Satanas ta akagwona chin hapit an chengngor cha. ¹⁶ Ja hana ayya nepochag ay ni mapfinato an lota ja hija hana tatakhu an nun-an-anla an nunchongor ay ni Hapit Apo Jos ja inapfulut cha gwot, ¹⁷ muti un na'na'-omtang, ti agkhuy limmamot hini hapit na ay chicha. Unchani ta umali hana apalikhatan ja apahigwan khapo hi nangapfulutan cha ay ni Hapit Apo Jos ja chin-ug chaot hini pammati cha. ¹⁸ Ja hana ayya nepochag ay ni acho'lan chi holo' an napakhatan ja hija hana tatakhu an nunchongor, ¹⁹ muti immali ayya hana pundanakhan ay tay pi'takhuwan ja hana homalegwa an nomnom hi omachangjanan ja hana uchumna an mamnagwan, ja nahi-ig hini Hapit Apo Jos ja achi cha mi'pfunga. ²⁰ Hana ayya nepochag ay ni maphod an lota ja hija hana nunchongor ay ni Hapit Apo Jos, ja inapfulut cha ja inunud cha, ingkhana hi matikhaw hana maphod an pfunga cha. Hachi uchumna ja hintotlompolo, ja hachi uchumna ja hin-u'num chi polo, ja hachi uchumna ja hinkhakhahot chi pfunga cha.”

Chin pangngarig han panor an nepataw

²¹ Inalin khu Hesus hi, “Achi ta-o torkhan hay panor ja i ta-o halinan wenno epachaor hi kama, ta un ta-o gwot epatto' hay napataw.

²² Ja amat hina khu hay hato in-arig u, ti an amin hana enha'pfan Apo Jos an agkhuy na pay impa-innila ja umali han arkhaw hot ipa-innila na. Ja hana achi ma-awatan ja umali khu han arkhaw hot ma-awatan. ²³ Hotti pa-ennongan ju an munchongor ay tay allo'."

²⁴ Ja inalin khu Hesus hi, "Ehemad ju an munchongor hay hato allo'. Hini lopong ni aton ju ja hija khu hini lopong ni aton Apo Jos ay cha'ju ja ma-ug-ugman pay. ²⁵ Hini takhu an gway pamhod na an mi'-unud ay ni ituchu' ja umannung an ma-ug-ugman hini anila na. Hini ayya takhu an una lamangon an achi mi'-unud ay ni ituchu' ja anong un hini maphod an anila na ja ma-utaw ay ni nomnom na."

Chin pangngarig ni oma'-atan ni homangaw an pfugwa

²⁶ Inalin khu Hesus han pangngarig an amat heto. "Hini Pun-ap-apugwan Apo Jos ja mi-padchung ay ni ma-at nu gway i munhamar hi pakhuy. ²⁷ Napfalin ja khun um-umuy chi arkhaw ja malo' hini khun muntamu hi amadhom hon pfimmangon hi nun nanong an i muntamu. Ja khun homangaw chin intanum na, ja achi na anila hini aton cha an khun homangaw, ²⁸ ti un cha ikhad. Mahhun hini lumipiyana ja unot mumpfoto ja unot mumpfohpfoh. ²⁹ Unchani ta natong ja immuy khu hini nangtanum ta i na pfot-on, anong una agkhuy inannila hini enat cha an hemmangaw."

Chin pangngarig han pfugwan chi lakotta

³⁰ Inalin khu Hesus hi, “Tayya han oha an i-arig u an pipadchungan tay Pun-ap-pugwan Apo Jos.

³¹ Mipadchung ay ni ohan pfugwan chi lakotta an hija hini it-ittangan an amin hi pfugwa heto lota. ³² Muti hemmangaw ayya ja khun umumuy chi arkhaw ja umajiw ja ot-ottongan mu hana uchumna an hamcha'. Umanchu-oy hana hepeng na ja hijay pun-emengan chi hagwiti.”

³³ Ja cho-or pay chin pangngarig an inalin Hesus hi khuna puntudtuchugwan ay ni hapit Apo Jos, an ne-ano'nong ay ni kaya cha an ma-awatan. ³⁴ An amin chin nuntudtuchugwana ja pangngarig chin khuna aton, muti unchani ta umi-igway cha ayya hana adalana hon empfaag na ay chicha hini podhona an hapiton.

Chin nangpita'chukhan Hesus han puwo'

³⁵ Unot gwa an nahilip ja inalin Hesus hachi disipolo na hi, “Pfumad-ang ta-o ay tay baybay.”

³⁶ Hotti ni'lukhan cha chin pfangay an inu-umpfunan Hesus ja tenaynan cha hachi tatakhu. Ja nitnud khu hachi uchumna an pfangay.

³⁷ Unagkhu himpfumagkha ja gwacha han mapfi-ah an puwo'. Ja mapfi-ah an muntipja'-ong chin chanum ja nittugwan chin pfangay ja gwa an munlinong. ³⁸ Hi Hesus ayya ja i nanallo' han opfog ay chuy halugitiw chin pfangay. Immuy hachi disipolo na ja pfinangon cha hi Hesus. Ja inali cha hi, “Rabbi! Anagkha ta nanallo' a ti tayya an marteng ta-o!” ³⁹ Enelan Hesus ja inali na chin puwo' ja chin chanum an khun muntipja'-ong hi, “Khomenong aju!” Khemmenong cha ja munnaud an malenong.

⁴⁰ Ja inalin Hesus hachi disipolo na hi, “Anagkha ta temma-ot aju? Un chah ma-id pammati ju ay ha-in?” ⁴¹ Ja nang-entata-ot cha ja khun cha allon chi, “Ngachah ay chita tay an takhu? Anong un puwo' ja chanum ja unuchon cha hini allona!”

5

Chin nangpakakan Hesus chin cho-or an napukhit an ispiritu han ohan lala-e an eGerasa

¹ Entortoloy cha Hesus an immuy ja emmatam cha hichi chammangna, an pfuglay hachi eGerasa. ² Unot pfimmutay hi Hesus chin pfanggay ja chinittum na han lala-e an narpu hichi lijang an lupfu' ja nahuhu'lungan hi napukhit an ispiritu. ³ Hitay an mun-angaw ja un amja' na an munhehetto hana lijang an lupfu', ja anong un cha epacha an pfangkelengan ja ma-id olog cha. ⁴ Un chaagkhu pfangkelengan hon nunhopchot na ja ad-adchi cha pa-adchon ay hija. ⁵ A-arkha-arkhaw ja amadhomadhom ja mihihidchi lupfu' ja un la-ahnaon hichi pfuludna, hon ingkhimoh na an kumii, hon nun-okhod na chin achor na hi pfato. ⁶ Nebnebtaw hi Hesus hi nannikhan tay an lala-e ja entagtag na an i nanittum ja nunheppe an mundayaw ay hija. ⁷ Ja ini'gwap na an nangali hi, “Hesus an Empfalay chi Napfagto an Jos! Ngachah ni atom ay ha-in? Ehapatam ay Apo Jos ta achiya' adni' palikhaton!” ⁸ Hay nangarjana ay tay ja inalin Hesus ay chuy napukhit an ispiritu hi makak ay chuy takhu. ⁹ Ja inalin Hesus ay hija hi, “Ngay ngachan mu?” Tempfar na ja inali na hi, “Linipfulipfu ami, ti munhikhapfu

ami.” ¹⁰ Ja pemmakhomakhoh hachi napukhit an ispiritu an inali cha hi, “Achi cha'mi adni' epakak ay tay an pfuglay.” ¹¹ Ja cho-or hachi apfapfupfapfuy an khun munhu-oy ay chuy an pfulludna. ¹² Ja numpakpaka-ahi hachi napukhit an ispiritu an inali cha ay Hesus hi, “Hotti un ami mah ni' meho'long hay hachi pfapfuy!” ¹³ Ja inalin Hesus hi, “Umuy aju.” Hotti nun-a-akak hachi napukhit an ispiritu ay chuy an lala-e ja i cha nun-eho'long hachi apfapfupfapfuy. Ja nungkhakhayyat hachi pfapfuy an nunchayyu ja nun-ilipaw cha ay chuy baybay ja nun-arteng cha. Ja hay pfilang chin pfapfuy ja chugway lipfu.

¹⁴ Hachi khun mumpfantay hachi pfapfuy ja nungkhakhayyat cha an nakak. Ja immuy cha hichi pfuglay cha ja hachi uchumna an pfuglay an i nangpa-innila hatu an tinnig cha. Hotti napfu-ar hachi tatakhu an i mi'tikhaw. ¹⁵ Un chaot emmatam chin agawwachaan Hesus ja tinnig cha chin mun-angaw an ni-i-ibpfun an nunloloppong ja nagwachaan hi maphod an nomnom. Ja nang-entata-ot cha. ¹⁶ Ja impa-innilan hachi nannig ay chuy na-at chin lala-e an nakakan hachi ispiritu ja chin khu na-at hachi pfapfuy. ¹⁷ Ja numpakpaka-ahi hachi tatakhu an nangali hi makak hi Hesus ay nuy pfuglay cha. ¹⁸ Gwa an mi'lukhan hi Hesus chin pfangay ja inalin chuy an lala-e an nakakan hachi napukhit an ispiritu hi, “Mitnucha' adni' ay he-a.” ¹⁹ Muti inalin Hesus hi, “Un aot umanamut ta im ipa-innila hana khakhayyum mu hitay maphod an

enat Apo Jos ay he-a ja hini nunnignikhaana ay he-a.” ²⁰ Hotti immanamut ja i na impa-innila an amin chin nunlene'gwoh an apfuglapfuglay ad Dekapolis hitay mapmaphod an enat Hesus ay hija. Ja an amin hachi nangngor ja nanannor cha.

Chin nanakhuwan Hesus chin empfalay Jairus ja chin nangpatengngana han pfupfai

²¹ Nunlukhan khu cha Hesus ay ni pfallangay ja numpfangngad cha chin narpugwan cha. Nam-amamung khu hachi tatakhu ja lini-ub cha hija ay chuy agawwachaana an pingngit chi baybay. ²² Ja immuy ay Hesus han lala-e an hi Jairus an ap-apon han sinagoga hichi. Ja nunheppe ay Hesus ²³ an numpakpaka-ahi an nangali hi, “Mi'jali a adni' hi pfallay mi, ti gwa an ma-u'lud han empfalay u an pfupfai, ta ho'-om hija ta tomenong ta gway atona an mi'takhu.” ²⁴ Amat hichi ja nitnud hi Hesus ja immuy cha, ja khun munhihi'-ig hachi tatakhu an immalipfuypfuy ay hija. ²⁵ Ja gwa han pfupfai an khun mangunud ay chicha an hay chokhoh na ja achi maymajat han chala an khun pfumutay ay hija hi hempolo ta chugwa hi tagwon. ²⁶ Nunnaud an nalikhatan ti khinahto na an amin chi pela' na an i numpakpaka, muti agkhuy na-akhahan an unagkhu emmom-omod. ²⁷ Immuy ay chuy negpong chin khatud Hesus ja hene'khad na chin lopfung na. Ti chengngor na hana impa-innila cha an khun aton Hesus, ²⁸ ja hay gwa hi nomnom na ja un ammuna hi una he'khachon chin lopfung na hot tomenong. ²⁹ Ja emmat, an najat gwot chin chala

an khun pfumutay ay hija, ja nale'na na an temmenong chin chokhoh na. ³⁰ Nale'nan Hesus an gwa han immuy an apfalinana han takhu hotti nunligkhoh ja inali na hi, “Ngay nane'khad ay tay lopfong u?” ³¹ Ja himmapit hachi disipolo na ja inali cha hi, “Apo, ngay machoto' hi nane'khad ay he-a, an tan cho-or hato tatakhu an nali-ub ay he-a an khun munhihi'-ig.” ³² Muti khun matmatmaton Hesus ta tikhana hini nane'khad ay hija. ³³ Inannilan chin pfupfai hitay na-at ay hija ja immuy nunheppe ay Hesus ja khun mun-elob. Ja empfaag na an amin hini na-at. ³⁴ Ja inalin Hesus ay hija hi, “Khapo ay ni pammatim ja temmenong a. Hotti mun-an-anla a an umanamut ti achi mumpfangpfangngad hini chokhoh mu.”

³⁵ Unagkhu khun mi'hapit hi Hesus chin pfupfai ja ne-atam gwot chin hennag cha an narpu hichi pfalay cha Jairus. Ja inali cha ay Jairus hi, “Achi ta-o ungalon hitay Apo ta-o, ti natoy chamchama atag hini empfalay mu.” ³⁶ Unot chengngor Hesus ja inali na ay Jairus hi, “Achi a mundanag. Ehchor mu ay ha-in.” ³⁷ Amat hichi ja empacheh cha muti empagwan Hesus chi hay mitnud, hotti un angkhay hi Peter ja cha James ay John an hin-akhi chi nitnud. ³⁸ Ne-atam cha Hesus hichi pfalay cha Jairus ja chengngor cha hachi hingalangala an tatakhu an khun cha mahanala' an umiha. ³⁹ Himmikhop hi Hesus ja inali na hi, “Anagkha ta mahanala' aju an umiha? Agkhuy natoy hichuy unga an un nanallo'.” ⁴⁰ Muti kenekejan cha hitay inali na. Amat hichi ja impapfutay Hesus chicha an

amin, ja un angkhay chin a-ammod chin unga ja hachi ini-itnud na chi impahikhop na ay chuy agawwacha an chuy unga. ⁴¹ Immu-immuy hi Hesus ja inugnana chin ngamoy chin unga ja in-ali na ay ni hapit cha an Hudju hi, “Talita, kum” an hay podhona an hapiton ja, “Pfumangon a, hiton unga.” ⁴² Amat hichi ja napfanpfannangon chin unga ja chimmalan, ja nanor hachi nannig. Hitay an unga ja muntagwon hi gway hempolo ta chugwa. ⁴³ Ja inalin Hesus hi, “Ichatan ju hitay unga hi anuna. Ja achi la-ahna ja gway i ju pangar-arjan ay tay an na-at.”

6

Agkhuy penenhod hachi eNazaret chin in-tudtuchun Hesus

¹ Nitnud hachi disipolo na hi nakakan Hesus an omajana ay chuy pfuglay an emmer-erkhana. ² Nachakngan chin Hapfachu an ngilin ja immuy hichi sinagoga an i nuntudtuchu. Ja cho-or chi nanor ay chuy panudtuchu na, ja khun cha allon hi, “An ngay i nangalan tay ay ni nomnom ja apfalinana? Ti tan otong chi apfalinana an mangat hi milagro!” ³ Un chah pfu-un hitay chin karpentero an empfalay Mary? Un chah pfu-un a-akhi na cha James ay Joses ja hi Judas ja hi Simon? Ja ne'hehetto khu hana i-ibpfa na an pfinapfai.” Ja un angkhay hato ja pfen-on cha. ⁴ Ja inalin Hesus ay chicha hi, “Egngor hana tatakhu hini profeta an narpu hi uchumna an pfuglay muti achi cha egngor ay ni pfuglay an narpugwana, an anong un hana i-ibpfa na.”

⁵ Hotti ma-id aton Hesus an mangat hi milagro ay chuy an pfuglay cha, an un angkhay han tortollo an mumpunchokhoh an hen-a na ja temmenong cha. ⁶ Ja nanor hi Hesus khapo hi achi cha pammatiyen ay hija.

Chin nannakhan Hesus chin hempolo ta chugwa an adalana

Amat hichi ja pfina-er Hesus hachi apfuglapfuglay an i muntudtuchu. ⁷ Enajakhana hachi hempolo ta han chugwa an adalana ja hininchuggwa na chicha an hennag an i muntudtuchu, muti inchatana chicha hi apfalinan an mangpakak hi napukhit an ispiritu an neho'long. ⁸ Ja inali na ay chicha hi, "Un aju mangew-egwayya an umuy. Hay pfunguhan chi ugnan ju ja angkhay. Achi aju munhongot ja munhape-eng ja mun-ochon hi pihu. ⁹ Mumpunhapato aju muti un ammuna hini inoloppong ju. ¹⁰ Nu gway i ju punnangngan hi pfalay ja hijay punnanangngan ju ingkhana hi akakan ju ay nuy an pfuglay. ¹¹ Ja nu khulat ta hana tatakhu ay ni oha an pfuglay ja achi cha'ju podhon an mangiliyon ja achi cha enggor hini itudtuchu ju, ja nu makak aju ayya ay nuy an pfuglay ja pumpu'pu-an ju hay chapor hi nep-ot ay ni chapan ju ta panginnilaan an hugijon Apo Jos hana tatakhu ay nuy an pfuglay khapo hi achi cha pammatiyen ay ni hapit na."

¹² Amat hichi ja empacheh hachi adalan an i mangaskasaba hachi tatakhu ta mahapor an chu'khon cha hana pfahor cha. ¹³ Cho-or chin

nun-eho'long an napupukhit an ispiritu an nun-epakak cha. Ja nun-i-apjut chay lanob hachi mumpunchokhoh hon numpangatenong cha.

Chin namutulan Herod chin ulun John Bautista

¹⁴ Hi Ari Herod ja chengngor na hachi ena-enat Hesus ti nunchongor chin ngachana hi apfuglapfuglay. Ja khun allon chin uchumna an tatakhu hi, “Hitay an hi Hesus ja hija hi John Bautista an un nummahu, hijaot un gway apfalinana an mangat hi milagro.” ¹⁵ Ja inalin hachi uchumna hi hija hi profeta Elijah an un immali an numpatikhaw. Ja gwacha khu hachi khun mangali hi oha hija an profeta an un oma'-at chin profetan Apo Jos chin nahop. ¹⁶ Muti unagkhu chengngor Herod hachi ena-enat Hesus ja khuna allon hi, “Hijah tay ay chita hi John Bautista an empapotor u chi ulu na, ja tayya an nummahu.” ¹⁷ Inalin Herod hitay khapo ta hijay nangpatiliw ja nangpipfalud ay John. Chimmalat chin himminglan John, ti hi Herod ja ma-id mahamma na ja i na penloh hi Herodias an ahagwan Philip an ibpfa na. ¹⁸ Khun allon John ay Herod hi pfahor hitay enat na an namloh ay ni ahagwan ibpfa na, ¹⁹ hijaot un pfen-on Herodias hi John, ja penhod na an epapatoy. Muti ma-id enat na, ²⁰ ti toma-ot hi Herod ay John, hotti empapfantay na khapo ta anila na an magpong an takhu an immunud ay Apo Jos. Penpenhod Herod an munchongor ay ni itudtuchun John anong un omab-a-ab-ab hini puhu na.

²¹ Amat hichi ja nachakngan chin arkhaw an nitu'khungan Ari Herod ja ay chuy mah-pay chi panghi'-ingan Herodias an mangpap-atoy ay John. Amat hetoy na-at, an empajag Herod hachi nun-angangato an a-ap-apon chi khupferno, ja hachi a-ap-apon chi hinchalo ja hachi uchumna an ma-ar-ali an tatakhu ad Galilee. ²² Ja gwa han empfalay Herodias ay Philip an pfallahang ja immuy nunsala ta tikhan hachi tatakhu an na-amung. Ja enamnagwan Herod ja hachi tatakhu chin enat na an nunsala, hotti inalin Herod ay hija hi, "Epfokham chi hay penenhod mu hot ichat u ay he-a." ²³ Ja enhapata na an nangali hi, "Nu ngachah ni epfokham ja ichat u an ichat, anong un makhaggwa hitay agawwacha an ta-o an uja' nun-ap-apugwan." ²⁴ Immuy chin pfallahang ay chuy ammod na an hi Herodias ja inali na hi, "Ngay ngata epfokha' ay Ari Herod?" Ja inalin Herodias hi, "Hay epfokham ja ichat Herod hini ulun John Bautista ay he-a." ²⁵ Ja engkhalakhar chuy pfallahang an numpfanggad chin agawwacha an cha Herod ja inali na hi, "Hay podho' hi ichat mu ay ha-in ad ugwani ja hini ulun John Bautista an mimitto hi chuju." ²⁶ Ja nunheglay tutujun Ari Herod ay chuy inali na muti un amat ja inimit na, ti achi na podhon an pa'-iyon chin enhapata na an chengngor hachi na-amung. ²⁷ Hotti amat hichi ja hennag na han hinchalo an immuy hichi pfalluchan ta i na pinutulan chin ulun John. ²⁸ Ja initto na chin ulu han chuju ja in-uy na ay chuy pfallahang. Ja in-uy khu chuy pfallahang ay chuy

ammod na an hi Herodias. ²⁹ Unot chengngor hachi disipolon John hitay na-at ja i cha enala chin achor na ta i cha inlupfu'.

Chin namanganan Hesus chin lemay lipfu an tatakhu

³⁰ Numpfangngad hachi himpolo ta chugwa an apostol ja inali cha ay Hesus an amin chin intudtuchu ja ena-enat cha. ³¹ Ja inalin Hesus ay chicha hi, "I ta-o omohha ta gway aton ta-o an mun-eblayan hi na'na'-omtang." Ti achi omopoh chin tatakhu an mun-en-enlog an umuy ja ma-id aton cha Hesus an mangan. ³² Amat hichi ja i cha nunlukhan han pfangay an i emmohha. ³³ Muti cho-or chamchama chin nannig an nangmatunan ay cha Hesus hi nangpachihan cha. Hotti tenaynan cha hachi apfuglapfuglay an numpun-arpugwan cha ja entagtag cha an umuy, hotti nahhun cha an emmatam ay chuy omajan cha Hesus. ³⁴ Unagkhu emmatam cha Hesus ja pfimmutay ay chuy pfangay, ja tinnig na hachi cho-or an tatakhu, ja na-apja chin nignikha na. Ti amat cha hi karnero an ma-id chi hay mangpuno' ay chicha. Amat hichi ja ente-a naot an muntudtuchu ja ma-ar-ar chin intuchu na. ³⁵⁻³⁶ Unot gwa an nahilip ja immuy hachi disipolo ay Hesus ja inali cha hi, "Honakhom hato tatakhu ta umuy cha hachi nun-ehnot an pfarju ta i cha ngumina hay anun cha. Ti chiya an nahilip ja ma-id pfarpfalay ay tay agawwacha na ta-o." ³⁷ Ja inalin Hesus hi, "Cha'juwot chi mangchat hi anun cha." Ja inalin hachi disipolo na hi, "Un chah hay allom ja

cha'mi chi mungkhahto hi linipfu* h i mingina hi tenapay an mepa-an ay chicha?" ³⁸ Ja inali na ay chicha hi, "Atanay tenapay hi gwa ay cha'ju? I ju tikhan." I cha tinikhaw ja numpfanggad cha, ja inali cha hi, "Tayya han lema an tenapay ja han chugwa an khachiw." ³⁹ Ja inalin Hesus hachi tatakhu hi, "Ma-aggwa-aggwa aju an umpfun hana holo'." ⁴⁰ Hotti na-aggwa-aggwa cha hi hinkhakhahot, ja henlermay polo an numpanga-umpfun. ⁴¹ Enalan Hesus chin lema an tenapay ja chin chugwa an khachiw, ja entangad na an nunyaman ay Apo Jos. Napfalin ja initta-ittang na chin tenapay ja inchat na hachi disipolo na ta egwanah cha hachi tatakhu. Ja enat na khu chin khachiw. ⁴² Nangan cha hotti na-apchan cha an amin. ⁴³ Inamung hachi disipolo chin nahagwar ja nun-apnu han hempolo ta chugwa an pfahkit. ⁴⁴ Ja umuy hi lemay lipfu hana linalae an nidchum hay hachi nangan.

Chin chimmalanan Hesus chin chanum

⁴⁵ Unot napfalin hay hato ja hennag Hesus hachi disipolo na ta i cha munlukhan chin pfangay ta ipangpangullu cha an umuy ay chuy chammangna ad Betsaida. Nuntaynan hi Hesus ja nun-ipa-anamut na chin tatakhu. ⁴⁶ Un chaot nakak ja nunti-id hi Hesus ay chuy pfuludna ta i mungkalalag. ⁴⁷ Gwa an nadhom ja gawwacha pay hi Hesus hichi pfuludna an emmo-ohha. Ja nungkhinawwa chin pfangay

---

* **6:37** 6:37 Literal: mungkhahto hi chugway khahot hi denarius. Hini oha an denarius ja hija hini pfino'lan ni ohan takhu hi hen-arkhaw.

an nunlulukhanan hachi disipolo ay chuy baybay. ⁴⁸ Inudhungan Hesus hachi disipolo na ja tinnig na an malikhatan cha an mangedchong ay chuy pfangalay, ti gwa han ijah an mangpapfanggad ay chicha. Unot penghan chi talanu ja nangunud hi Hesus ay chuy agawwacha an cha an khun chumalan ay chuy chanum. Gwa an ilahiyana chicha ⁴⁹⁻⁵⁰ ja tinnig cha hija, hotti nang-entata-ot cha. Nun-ugwap cha, ti khemhon cha un pfanig an khun chumalan ay chuy baybay. Ja himmapit gwot hi Hesus ja inali na hi, “Achi aju toma-ot ti ha-in. Hotti papfi-ahon ju hini nomnom ju.” ⁵¹ Amat hichi ja ni'lukhan hija chin pfangalay ja khemmenong gwot chin ijah. Ja nunnaud an nanor hachi disipolo na, ⁵² ti anong un cha tinnig chin enat na an nangpachoor chin tenapay, ja agkhuy cha na-awatan hay hato tinnig cha an enat na, ti pfimmato hini nomnom cha.

Chin nangpatengngan Hesus hachi mumpunchokhoh ad Genesaret.

⁵³ Pfinad-ang cha chin baybay ja emmatam cha ad Genesaret ja engkho-od cha chin pfangalay. ⁵⁴ Un chaot pfimmutay ay chuy pfangalay ja immatunan hachi tatakhu hi Hesus. ⁵⁵ Nun-ekhalakhar hachi tatakhu an umuy hachi nun-ehegkhon an apfuglapfuglay an i mangpfalahhong hay hachi mumpunchokhoh, ta ijuy cha ay ni anila cha an agawwacha an Hesus. ⁵⁶ Ja an amin chin immajan Hesus, anong un it-ittang wenno otongngan an pfuglay ja hana nun-ebtaw

an lukhar, ja inamung cha hachi mumpunchokhoh ay ni palaha an pummarkhachuwan. Ja numpakpaka-ahi cha ay Hesus ta hachi mumpunchokhoh ja ho'-on cha chin khalampfay chin lopfong na. Ja numpangatenong an amin hachi nan-a chin lopfong na.

7

Hachi ugalin chi Hudju an khun mepfamepfanoh

¹ Gwa han namenghan an hachi Farisee ja chin uchumna an memehtolon chi urchin Moses an narpu ad Jerusalem ja na-amung cha ay chuy gwachaan Hesus. ² Ja nalimuhan cha an khun mangan hay hachi uchumna an disipolon Hesus an agkhuy cha numpfulu. ³ Ti hitay chi oha hi ugalin chin Farisee ja an amin chin uchumna an Hudju, an paniyaw chi mangan nu agkhuy numpfulu, ti hijay intuchun chin a-ammod. ⁴ Paniyaw khu ay chicha hi mangan hana nanginaan hichi tenchaan nu achi cha mumpfulu. Ja cho-or pay chi urchin, an amat ay ni aton cha an mangulahan hi pfahu ja pun-otanan ja pfanga an khumo'. ⁵ Hijaot un hachi Farisee ja hachi memehtolon chi urchin Moses ja inali cha ay Hesus hi, "Anagkha mah ta hachi disipolom ja achi cha khun unuchon chin intuchun hachi a-ammod an paniyaw chi mangan nu agkhuy ta numpfulu?" ⁶ Ja inalin Hesus ay chicha hi, "Umannung chin impadtun profeta Isaiiah an oma'-atan ju an mumpfuhuur. Ti intula' Isaiiah hi,

'Allon Apo Jos hi, Hay hato an tatakhu ja khuna' edaydayaw ay chicha muti un mepogpog ay ni ta-o cha an achi cha nomnomon an umunud ay ha-in.

⁷ Ma-id inherpfan ni khun cha aton an mundayaw ay ha-in, ti un urchin an enephod chi takhu hini khun cha itudtuchu, hon inali cha hi un narpu ay ha-in.' " *

⁸ Ja inalin Hesus ay chicha hi, "Empolag ju agkhu hana urchin Apo Jos ta hana ugali an intuchun chi takhu hini khenokhotan ju."

⁹ Entoloy Hesus an nunhapit ja inali na hi, "Nakha'-ila aju ti niya an chin-ug ju hana urchin Apo Jos, ti hinurpfuchan ju hini aton ju an mangat hana nepfanoh an ugali ju. ¹⁰ Ti impa-innilan Moses hitay an urchin Apo Jos an, 'Mahapor an unuchon ju hana a-ammod ju.' Ja hitay oha khu an, 'Hini mamahiw ay ni ammod na an lala-e wenno pfupfai ja patoy hini ohong na.' ¹¹ Muti nab-on hini khun ju itudtuchu. Ti hay allon ju ja nu enetpfar ni takhu ay Apo Jos[†] hay mapfalin hi itolong na hay hana a-ammod na, ¹² ja hijay panghi'-ingan ju an Farisee an mangali hi achi na ichat ay cha nuy ammod na, ta achi mapa'-i chin inali na an netpfar ay Apo Jos. ¹³ Hotti tayya an khapo ay ni pangatan ju ay nuy ugali ju an khun ju ituchu ja amat hi ma-id pfallor nuy umannung an urchin Apo Jos. Ja cho-or hana uchumna an khun ju aton an oma'-at hina."

---

* **7:7** 7:7 Isaiah 29:13 † **7:11** 7:11 enetpfar ay Apo Jos: hay nitula' hana manuskrito ja Korban an hay podhona an hapiton ja midaton ay Apo Jos.

Hay mangpapukhit hi ohah takhu

¹⁴ Enajakkan khu Hesus hachi tatakhu ja inali na ay chicha hi, “An amin aju, ja chonglon ju hitay allo' ta ma-awatan ju. ¹⁵ Pfu-un hana anun an umuy ay tay ta-o chi mangpapukhit ay ni ohan takhu. Ti hana mangpapukhit ay hija ja hana na-uti-ot an narpu ay ni nomnom na an pfumutay ay ni ta-o na. ¹⁶ Hotti pa-ennongan ju an munchongor ay tay allo'.”

¹⁷ Amat hichi ja tenaynan cha Hesus hachi chor an tatakhu ja immanamut cha, ja henanhanan hachi disipolo na nu ngay penhod na an hapiton ay nuy inali na an pangngarig. ¹⁸ Tempfar Hesus ja inali na hi, “Un chah anong un cha'ju ja achi ju pay ma-awatan? Ti umannung chin inali' an hana anun an umuy ay tay ta-o ja achi mangpapukhit ay ni ohan takhu. ¹⁹ Ti hana u'munona ja achi umuy ay ni nomnom na, an un umuy ay ni poto na ja pfumutay khu ta metapar.” Hay oha khu hi intuchun Hesus ay tay an inali na ja an amin chi ma-an ja achi paniyaw hi panganan.

²⁰ Entoloy Hesus an nangali hi, “Hini marpu ay ni nomnom ni takhu chi mangpapukhit ay hija. ²¹ Ti hini napukhit an nomnom chi takhu ja hijay arpugwan chi napukhit. Ja hay ipfunga na ja hay napukhit hi ugali, an amat hay hana khun me-elo' hi pfu-un ahagwa cha, omakaw cha, pomatoy cha, ²² umilugtap cha, omamnaw cha, aton chay napukhit ay ni ibpfa chah takhu, pfumarpfali cha, aton cha hana napukhit an penhod chi achor, omaamoh cha, pumahiwa cha, mumpa-akhaja cha, ja un cha munlokhom.

23 An amin hay hato an napukhit an ugali ja narpu ay ni nomnom chi takhu ja hay hato chi mangpapukhit ay hija.”

Chin pammatin han pfupfai an Hentil

24 Napfalin hay hato ja nakak hi Hesus ta umuy hana pfuglay an nehegkhon ad Tiro ja ad Sidon. Himmikhop han pfalay ti penhod na an achi cha annilaon muti inannila cha chamchama. 25-26 Ja gwa han pfupfai ay chuy an pfuglay an narpu ad Fenisia an provincian chi Syria, an Griego hini hapit na an pfu-un Hudju. Ja gwa han empfalay na an pfupfai an nahuhu'lungan hi napukhit an ispiritu. Unaagkhu chengngor an gwa hi Hesus ja immuy gwot an i nunheppe ay hija ja numpakpaka-ahi ta pakakona chin nehoho'long ay chuy empfalay na. 27 Impangngarig Hesus an nunhapit ja inali na hi, “Panganun ta-o pay hana ung-ungungnga ta ma-apchan cha. Ti achi maphod un alan hini anun hana ung-ungungnga ja empa-an hana aho.” ‡ 28 Tempfar chin pfupfai ja inali na hi, “Umannung hini inalim, Apo, muti nu ipadchung cha'mi an Hentil hi aho, ja anun chi aho hana mun-a-akhah hi un mangan hana ung-ungungnga.” 29 Ja inalin Hesus ay hija hi, “Maphod hitay enat mu an nampfar, hotti mapfalin an umanamut a, ti nakak mahpay hini napukhit an ispiritu ay ni empfalay mu.” 30 Immanamut chin pfupfai ja enatamana chin empfalay na an numpepekheng ja ma-id chin napukhit an ispiritu ay hija.

---

‡ 7:27 7:27 Hay hato ung-ungungnga an hinapit Hesus ja hachi Hudju.

Chin nangakhahan Hesus han takhu an napo-it ja nangutar

³¹ Napfalin hitay ja tenaynan Hesus hana pfuglay an nun-eh-ehnot ad Tiro ja enenggwa na ad Sidon ja unot hana pfuglay an Dekapolis ta numpfangngad hichi Baybay ad Galilee. ³² Gwah chi han lala-e an napo-it ja nangutar. In-uy cha ay Hesus ja numpakpaka-ahi cha ta ho'-ona ta tomenong. ³³ Amat hichi ja en-o'-ojay Hesus chin napo-it ja chenho' na chin inga na, ja unaot tod-on chin tuppa na ja inchi'lah na ay chuy himot chuy lala-e. ³⁴ Ja entangad Hesus ad uchu ja khapo hi otong an nignikha na ja inali na ay chuy napo-it hi, "Effata" an hay podhona an hapiton ja "Mipfughor." ³⁵ Ja himpfumagkha ja chomngor chin ingan chuy lala-e ja ma-anchong mahpay chin panapit na.

³⁶ Ja inalin Hesus hachi tatakhu hi ma-id i cha pangar-arjan ay chuy an na-at. Na'na-arjona hi achi cha ipa-innila muti un chaagkhu khun omala an mangpa-innila. ³⁷ Nanor cha ja khun cha allon hi, "Mapmaphod ay cha'ju an amin hitay enat na. Ti niya an anong un hana napo-it ja chomngor cha, ja hana nangutar ja munhapit cha."

8

Chin namanganan Hesus hachi apat hi lipfu an tatakhu

¹ Gwa khu han namenghan an na-amung hachi cho-or an tatakhu ay chuy agawwachaanan Hesus. Nihihidchi cha ja napoh chin hongot cha. Ja enajakhan Hesus hachi disipolo na ja inali na

hi, ² “Tayya an nignikhao' hay hato an tatakhu ti ne'hehetto cha ay chita-o hi toloh arkhaw ja chiya an napoh chin hongot cha. ³ Achi' podhon an mangpa-anamut ay chicha an agkhuy cha nangan, ti mahichingan cha an umuy, ti hana uchumna ja achawwi hana nun-arpugwan cha.” ⁴ Himmapiit chin disipolo na ja inali cha chi, “Hotti ngay mah aton ta-o? Ti ma-id i ta-o pangalan hi omanay hi epa-an ay cha tay cho-or an tatakhu, ti tan nenebtaw hitay agwacha an ta-o hichi pfuglay.” ⁵ Ja inalintot Hesus hi, “Atanay tenapay hi gawwa ay cha'ju?” Tempfar cha ja inali cha hi, “Ti tan un peto.”

⁶ Inalin Hesus hachi tatakhu ta umpfun cha. Enala na chin peto an tenapay ja nunyaman ay Apo Jos. Napfalin ja initta-ittang na ja inchat na chin disipolo na ta egwanah cha hachi tatakhu, ja enat cha. ⁷ Ja gwacha khu han tortollo an i-itang an khachiw ja nunyaman khu hi Hesus ja inali na ta egwanah hachi adalana. ⁸ Nangan hachi tatakhu hotti na-apchan cha an amin. Inamung chin disipolo hachi nahagwar ja nun-apnu cha han peto an otong an pfahkit. ⁹ Hay pfilang hachi nangan ja umuy hi apat hi lipfu. Impa-anamut Hesus hachi tatakhu ¹⁰ ja nunlukhan hija ja chin disipolo na chin pfangay ta umuy cha ad Dalmanuta.

Chin agkhuy namatiyan hachi Farisee ay Hesus

¹¹ Emmatam cha Hesus ja gwacha hachi Farisee an i mi'tukki ay hija. Tenoptopngan cha ta ipatikhaw na hay milagro ta panginnilaan cha an narpu ay Apo Jos hini apfalinana.

¹² Machamot hi punnomnoman Hesus ja inali na hi, “Anagkha cha'ju an tatakhu ad ugwani an timpo ta itugtukha ju an mangpfokha hi hay ipatikhaw u hi panginnilaan ju an narpu ay Apo Jos hitay apfalina'. Allo' ay cha'ju hi ma-id oh-ohhah ipatikhaw u hi hay amat hina.”

¹³ Ja tenaynan Hesus chicha ja nunlukhan khu chin pfangay, ja empacheh cha an pfumad-ang chin chammangna.

Hini pfino'pfo' hachi Farisee an hija hana khun cha itudtuchu an nehahalla

¹⁴ Chin disipolon Hesus ja nalichuwan cha an nunhongot ja un oh-ohha han inu-ugnan cha an tenapay hichi pfangay. ¹⁵ Himmapih hi Hesus ja inali na hi, “Elanna mangkay, achi la-ahna ja i ju inapfulut hini pfino'pfo' hachi Farisee ja hini pfino'pfo' Herod.” ¹⁶ Ja khun munhahapit hachi disipolo an khun cha allon chi, “Inalin Hesus hinuy khapo ta ma-id hengngot ta-o hi tenapay.”

¹⁷ Ani'-ilan Hesus hini khun cha hapiton ja inali na hi, “Anagkha ta unagkhu hini a-id chi tenapay chi ikhimoh ju an haphapiton? Akamoh ja achi ju annilaon hini apfalina'. Unchani ja un pfimmato hini nomnom ju. ¹⁸ Anong un khun mummulimuli hay hana mata ju ja achi ju matikhaw. Ja anong un nun-alu-angan hay hana inga ju ja achi megngor. Khenong chi un ju nalichuwan hana ena-enat u. ¹⁹ Chin nangi-ittanga' chin lema an tenapay an empa-an u hachi lemay lipfu an tatakhu, ja atanay pfahkit hi pinnu ju chin nahagwar?” Tempfar cha ja inali cha hi, “Himpolo ta chugwa.” ²⁰ Ja inalin

khu Hesus hi, “Ja chin nangi-ittanga' chin peto an tenapay an empa-an u hachi apat hi lipfu hi tatakhu, ja atana hachi o-otong an pfahkit hi pinnu ju chin nahagwar?” Ja inali cha hi, “Peto.”
²¹ Ja inalin Hesus hi, “Aa, hotti un ju chah achi pay ma-awatan hini podho' an allon?”

Chin nangakhahan Hesus han napfulaw

²² Emmatam cha Hesus ad Betsaida ja in-uy cha han napfulaw ay hija. Numpakpaka-ahi cha ta ho'-ona ta ma-akhahan. ²³ Hotti penchon Hesus chin napfulaw ja initnud na ja in-uy na hichi pingngit chuy an pfuglay. Inchi'lah Hesus chin tuppa na ay chuy matan chuy napfulaw ja hen-a na ja inali na hi, “Gway chah matikhaw mu?” ²⁴ Ja nummohmohgwat chin napfulaw ja inali na hi, “Gwacha. Chiya hachi tatakhu muti oma'-at cha hi ajiw an khun munchallachallan.”
²⁵ Impiggwan Hesus an nan-a chin mata na. Ja nunchiyat na ja mattag mahpay chi pannig na.
²⁶ Inalin Hesus ay chuy napfulaw hi, “Umanamut a, muti achim e'gwa ay chuy pfuglay an narpugwan ta.”

Chin nangmatunan Peter hi nitagtakuwan Hesus

²⁷ Napfalin hitay ja empacheh Hesus ja hachi disipolo na an umuy hachi apfuglapfuglay an nun-ehnot ad Cesarea Filipos. Hi khun cha omajan ja inali na hi, “Ngachah tugwali chi allon hana tatakhu hi oma'-ata'?” ²⁸ Tempfar cha ja inali cha hi, “Gwacha hana mangali hi un he-a hi John Bautista. Ja gwacha khu hana mangali hi un he-a hi Elijah, ja allon khu hana uchumna

hi un a oha an profeta chin nahop.”²⁹ Ja inalin Hesus hi, “Cha'ju mah? Ngay allon ju tugwali hi oma'-ata'?” Tempfar Peter ja inali na hi, “He-a hini Hennag Apo Jos an Mamahhod.”³⁰ Ja na'na'-allon Hesus hi, “Achi ju pay epfa'pfaag hitay hana tatakhu.”

Chin nangpa-innilaan Hesus hi atajana ja amahuwana

³¹ Nete-a ay chuy ja khun ipa'pa-innilan Hesus hachi disipolo na hini cho-or an umali an punlikhatana. Khuna allon hi, “Ha-in an Na-ilangitan an Takhu ja cho-or chi likhat hi hor-tapo'. Ja pfuhulona' hay hana a-ap-apon chi Hudju ja hana a-ap-apon chi papachi ja memeh-tonlon chi urchin Moses. Patajona' muti ay ni me-atloh arkhaw hot mummahuwa'.”³² Ja enhamahamaid Hesus an nangali hay hatu ja enegnad Peter hija ja inali na hi, “Achim khun allon hinuy.”³³ Muti nunligkhoh hi Hesus ja intikhaw na hachi disipolo na ja inhingar na hi Peter ja inali na hi, “Makak a, Satanas, ay ha-in! Ti hini podhom ja pfu-un hini penhod Apo Jos, an un me'-ampoy ay ni penhod chi tatakhu.”³⁴ Amat hichi ja enajakhan Hesus chin tatakhu ja chin disipolo na, ja inali na ay chicha hi, “Hini mamhod an midchum ay ha-in ja mahapor an chu'khona hini pi'takhuwana heto lota ja pi-ukhona hini kros na,* ja inunucha'.”³⁵ Ti hini ayya takhu an mangpa-ennongan ay

---

* **8:34** 8:34 pi-ukhona hini kros na; hay podhona an hapiton ja hodlona hana likhat an umali khapo hi pangunuchana ay Hesus anong un hijay chumalat hi i na atajan.

ni pi'takhuwana heto lota ja angkhay, ja achi mi'takhu ay Apo Jos. Muti hini takhu an man-ug ay ni pi'takhuwana heto lota khapo hi pangunuchana ay ha-in ja hitay Ebanghelyo, ja mi'takhu ay Apo Jos hi ma-id chi pogpogna. ³⁶ Anong un alan ni takhu an amin chi enachangjan ay tay lota ja ma-id pfallor na hu-un mataw chamchama hini pi'takhuwana ja nadusa hija hi ma-id chi pogpogna. ³⁷ Ma-id ichat na hi hugwar ni pi'takhuwana. ³⁸ Cho-or cha ad ugwani chi nan-ug ay Apo Jos ja napukhit hana ugali cha. Hotti hay hana tatakhu an mangpfa-in ay ha-in ja hana khun u ituchu, ja ha-in an Nalangitan an Takhu, ja ipfa-in u khu chicha ay ni arkhaw an pumppangngacha', an magwacha an ay ni pfinang ja apfalinan Ama ja mimitnud hana nasantuwan an angher."

9

¹ Ja en-ang-angonoh Hesus an nangali hi, "Umannung hitay allo' an gwacha hana uchumna ay cha'ju an achi matoy hot ah-upan cha hini ete-aan ni Pun-ap-apugwan Apo Jos hi tatakhu ay tay lota an gwacha an hi apfalinan."

Chin narmanan chin tikhaw Hesus

² Nalahin chi unum hi arkhaw ja initnud Hesus hi Peter ja hi James ja hi John hotti un cha emmanangkay an nunti-id han pfuludna. Unagkhu la-ahna ja tinnig cha hi Hesus an narman chin tikhaw na, ³ ja pomoo' chin pinuchaw chin lopping na, an ma-id chi ipadchungan chin pinuchaw na heto lota. ⁴ Tinnig cha khu ja

gawwacha cha Elijah ay Moses an khun cha mi'hapit ay Hesus. ⁵ Himmapi hi Peter ja inali na ay Hesus hi, "Apo, maphod ta immali ta-o heto. Mun-ephod ami hi tolo hi apfong ta henohha aju ay cha Moses ja hi Elijah." ⁶ Ma-id mapto' hi i na hapiton ti nang-entata-ot cha.

⁷ Unagkhu himpfumagkha ja gwa han pfonot an nunli'nup ay chicha. Ja gwacha han hapit an narpu ay chuy pfonot an allona hi, "Hitay hini podpodho' an Empfalay u. Hotti enggor ju hija!" ⁸ Un chaagkhu munlengngalengngaw ja himpfumagkha ja nama-id chin numpun-ibpfan Hesus an un angkhay hija.

⁹ Amat hichi ja empacheh cha an nun-chayyu ja khun allon Hesus ay chicha hi, "Achi ju epfa'pfaag hitay an tinnig ju ingkhana hi mummahuwa' an Na-ilangitan an Takhu." ¹⁰ Inunud cha hitay inali na muti khun cha haphapiton nu ngay podhona an allon ay ni nangarjana hi mummahu hija. ¹¹ Ja inali cha ay Hesus hi, "Anagkha mah, Apo, ta hachi memehtolon chi urchin Moses ja ituchu cha an mahapor an mahhun hi Elijah an umali ja un umali hini Mamahhod?" ¹² Tempfar Hesus ja inali na hi, "Umannung an mahapor an mahhun hi Elijah an umali an manghakhana hana tatakhu ja un umali hini Mamahhod. Muti gwacha khu hini Hapit Apo Jos an nitula' hi nangarjana hi, ha-in an Na-ilangitan an Takhu ja cho-or chi uy u hortapon hi likhat ja chu'khona' hay hana tatakhu. ¹³ Ja allo' ay cha'ju hi immali mahpay hi Elijah ja enat cha an amin hana napukhit an

penhod cha an aton ay hija, ti hijah tay chi inalin ni Hapit Apo Jos an ma-at ay hija.”*

Chin nangpakakan Hesus han napukhit an ispiritu an khun meh-ap han unga

¹⁴ Emmatam cha Hesus ay chuy agawwacha an hachi uchumna an disipolo na ja tinnig cha hachi cho-or an tatakhu an nangakhawwong ay chicha. Ja gawwacha hachi memehtolon chi urchin ja khun cha mi'hanu an mi'hahapit hay hachi disipolo. ¹⁵ Unagkhu tinnig hachi tatakhu hi Hesus ja nanor cha ja temmagtag cha an i mang-alaw an mangali ay hija hi, “Maphod ta immali a.” ¹⁶ Ja empfokhan Hesus hay hachi disipolo na hi, “Ngachah ni khun ju pi'hahannugwan ay chicha?” ¹⁷ Ja gwa han lala-e ay cha chuy tatakhu an tenompfar ja inali na hi, “Rabbi! In-ali' ay he-a hitay empfalay u an lala-e an un la-ahnaon nahe'pan hi napukhit an ispiritu, hijaot un makalud.” ¹⁸ Gwa ayya ta neh-ap hini ispiritu hon numpfitug ja mungngelot chi pfapfa na hon immupag hini ta-o na hon nangu-ulajat. Ja un u agkhu inali ay cha tay disipolom hi pakakon cha ja ma-id olog cha.” ¹⁹ Ja inalin Hesus hi, “Munlinapoh aju kaykhu an tatakhu. An akamoh an una' napfajag an gawwacha ay cha'ju ja inanuha' cha'ju, ja un kaykhu la-ahna ja ingkhana ad ugwani ja ma-id pammati ju. Ijali ju heto hini unga.” ²⁰ In-uy cha ja unagkhu tinnig chuy neh-ap an ispiritu hi Hesus ja enggwakhot na chin unga ja pimmanullipullig ja immupag

---

* **9:13** 9:13 Hitay Elijah an napfuwa ay tay an versikulo ja hi John Bautista.

chin ta-o na. ²¹ Ja empfokhan Hesus ay chuy aman chuy unga hi, “A¹-anunay nangte-aana hi amatana heto?” Tempfar na ja inali na hi, “Nete-a chin a-ung-ungnga na. ²² Empachapachan ni ispiritu an mamatoy ay hija hi khuna pangpulu-an hi apoy ja pangtuuchana hi gwanggwang. Hotti ka-ahiyan cha'mi adni', Apo, ja tinulungan cha'mi ta alom adni' ja gway apfalinam.” ²³ Ja inalin Hesus hi, “Anagkha ta allom hi, nu gway apfalina'? Mapfalin an amin ay ni takhu an gway pammati na ay Apo Jos.” ²⁴ Ja munluluwa an nangi'gwap hichuy ammod chuy unga hi, “Gwa hitay pammati' muti tan un ad-adchi hotti un mu adni' ug-ugman!” ²⁵ Tinnig Hesus an cho-or hachi tatakhu an umuy ay chicha ja henonglar naot hichuy napukhit an ispiritu ja inali na hi, “He-a an napukhit an ispiritun chi po-it ja kalud, allo' ay he-a hi makak a ay tay unga ja achi a mumpfangpfangngad!” ²⁶ Nungkii chin neh-ap an ispiritu ja mun-a-ajog-og chin unga hi akakan chin ispiritu. Amat hi un natoy chin tikhaw chuy unga hotti inalin hachi tatakhu hi, “Chiya an natoy.” ²⁷ Muti penchon Hesus ja pfinangona ja impata'chug na hichuy unga.

²⁸ Napfalin ja himmikhop cha Hesus ay chuy pfalay an nunhihittugwan cha ta immi-igway cha ja un allon hachi disipolo na hi, “Anagkha ta ma-id olog mi an mangpakak ay nuy napukhit an ispiritu?” ²⁹ Tempfar Hesus ja inali na hi, “Hinuy an kalahen chi ispiritu ja achi makak nu achi ta mungkalalag ay Apo Jos.”

Chin me-aggwa hi nangpa-innilaan Hesus hi

atajana ja amahuwana

³⁰ Empacheh cha Hesus ja enenggwa cha ad Galilee. Penhod Hesus an ma-id manginnila ay chuy agawwacha an cha ³¹ ti khuna tuchugwan chin disipolo na. Ja inali na ay chicha hi, “Ha-in an Na-ilangitan an Takhu, ja achi mapfajag hot michata' hana pfuhur u hot patajona'. Muti ay ni me-atloh arkhaw hot mummahuwa'.” ³² Muti agkhuy cha na-awatan hitay an inali na ja mun-okhon cha an manghanhan.

Intuchun Hesus nu ngachah chi napfagpfagto

³³ Amat hichi ja emmatam cha Hesus ad Kapernaum. Unagkhu gwa an himmikhop cha han pfalay ja empfokhan Hesus hachi disipolo na hi, “Ngachah ni khun ju punhahannugwan ay nuy chalan hi khun ta-o umaliyan?” ³⁴ Muti pfimma-in cha an mampfar ti chin khun cha haphapiton ja nu ngachah chi napfagpfagto ay chicha. ³⁵ Inumpfun hi Hesus ja enajakhana hachi himpolo ta chugwa an adalana ja inali na ay chicha hi, “Hini mamhod an mamangulu ja mahapor an na-upfay ja hijay mi-ud-uchichi, ja tomolong an amin hi tatakhu.” ³⁶ Penchon Hesus han ung-ungnga ja impata'chug na. Len-om na ja inali na ay chicha hi, ³⁷ “Hini mangakhamid hi takhu an nabnababba an amat ay tay unga khapo hi pammati na ay ha-in ja ma-id uchumna hi inakhamid na nu pfu-un ha-in. Ja hini mangakhamid ay ha-in ja pfu-un ha-in ja angkhay chi inakhamid na, ti inakhamid na khu hi Ama an nannag ay ha-in.”

Hini achi pfumuhur ja hihya na ay chita-o

³⁸ Inalin John ay Hesus hi, “Apo, tinnig mi han ohan takhu an khun mangpakak hi napukhit an ispiritu ay ni apfalinan ni ngachan mu. Ja inhingar mi ta epokhong na, ti agkhuy nidchum ay chita-o.” ³⁹ Ja inalin Hesus ay chicha hi, “Achi ju epagwa. Ma-id chi hay mangat hi milagro ay ni apfalinan ni ngachan u, ja napfalin ja gway i na agkhu allon hi napukhit ay ha-in. ⁴⁰ Ti chicha ja un hihiya na ay chita-o nu achi cha pfumuhur. ⁴¹ Ja umannung hitay allo' ay cha'ju an hini takhu an magmagkhohkhoh ay cha'ju khapo hi nidchuman ju ay ha-in, anong un himpfahpfahhu hi chanum chi ichat na hi inumon ju, ja gwachay linagpfu na ay nuy an enat na. ⁴² Muti hini takhu an chimmelat hi pfimmahulan chi oha an nabnababba an namati ay ha-in, ja madusa. To'-onot un ekho-od hay machamot an pfato ay ni pfokhang na ja intuud hichi baybay ta marteng, mu hini un hijay chumalat hi pfumahulan. ⁴³⁻⁴⁴ Hotti nu hini ngamoy mu chi chumalat hi pfumahulam ja to'-onot un mu potnan! Ti anongkay ja oh-ohha hini ngamoy ja akhaja ta mi'takhu taot ni' ad langit. Ti anong un chugway ngamoy ja mituud a chamchama hichi impferno an gawwachaan chi apoy an achi madmachop. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ja nu hini hu-im chi chumalat hi pfumahulam ja to'-onot un mu potnan! Ti anongkay ja oh-ohha hini hu-i ja akhaja ta mi'takhu taot ni' ad langit. Ti anong un chugway hu-i ja mituud a chamchama hichi impferno. ⁴⁷ Ja nu hini matam chi chumalat hi pfumahulam ja to'-onot un mu u-iton! Ti anongkay ja oh-ohha hini mata ja akhaja ta mi'takhu taot ni' ad

langit. Ti anong un chugway mata ja mituud a chamchama hichi impferno. ⁴⁸ Hini oma'-atana hichi impferno ja mun-apfighan cha hi pfekeh an achi matmatoy, ja mapleng cha hi apoy an achi madmachop.”

⁴⁹ Ja inalin khu Hesus hi, “An amin chi tatakhu ja mahapor an metnob cha hi likhat ta gway aton cha an pomhod. An amat ay ni anun an midaton, an mahapor an gway ahina ja un akhajaon Apo Jos.”† ⁵⁰ Ja inalin khu Hesus hi, “Maphod hini ahin muti penomhaw ayya ja achi mumpfanggad hini tatam na. Hotti amat aju koma hi maphod an ahin ta mun-oh-ohha aju.”

10

Hay intuchun Hesus hana mumpunhihijan an hempfalay

¹ Nakak cha Hesus ad Galilee ta immuy cha ad Judea ja un chaot pfad-angon hini gwanggwang an Jordan. Cho-or khu chin tatakhu an immuy ay hija hotti intudtuchugwana chicha, ti hitay chi emmengha hi atona.

² Ja gwacha hachi uchumna an Farisee an immuy ay hija ta toptopngan cha. Ja inali cha hi, “Ngay allom, mapfalin chah ay ni urchin ta-o an ihijan ni lala-e hini ahagwa na an pfupfai?”

³ Ja inalinot Hesus hi, “Ngay tugwali allon chin urchin Moses?” ⁴ Tempfar cha ja inali cha chi, “Hay in-urchin Moses ja mapfalin an ihijan ni

---

† **9:49** 9:49 Literal: An amin chi tatakhu ja ma-ahinan cha hi apoy. Cho-or chay mangali hi un likhat chin impadchung Hesus hi ahin.

lala-e hini ahagwa na, nu ichatana hi tula' an napermaan an nunhijan cha ja unaot pakakon.”
⁵ Ja inalin Hesus hi, “Umannung an in-urchin Moses hitay, muti hay khapo na ja munnaud aju an nalikhat hi matuchugwan. ⁶ Ti chin ayya hunhunana an narmugwan tay lota ja himpfun Apo Jos chi takhu an lala-e ja pfupfai. ⁷ Ja inalin Apo Jos hi, ‘Hijaot un taynan ni lala-e hana a-ammod na ta i midchum ay ni ahagwa na an pfupfai, ⁸ hot mumpfalin cha hi ohah achor.’*
 Hotti achi cha chugwa an un cha oh-ohha. ⁹ Hotti hini numpfalinon Apo Jos hi oh-ohha ja achi mapfalin an punhijanon chi takhu.”

¹⁰ Unot numpfangngad cha Hesus chin nun-hihittugwan cha ja entoloy chin disipolo na an nunhanhan ay tay an intuchu na. ¹¹ Ja inalin Hesus ay chicha hi, “Hini lala-e an manghijan hi ahagwa na ta i pumiggwa ja hihiya an inlugtap na hini ahagwa na. ¹² Ja lugtap khu ay ni pfupfai nu ihijana hini ahagwa na ja nangahagwa hi aha.”

Chin numbindisyonan Hesus chin ung-ungungnga

¹³ Gwa han namenghan an in-uy cha hachi ung-ungungnga ay Hesus, ti podhon cha an eh-a na hini ngamoy na ta bindisyonana chicha, muti nun-ihingar hachi disipolo chicha. ¹⁴ Unot tinnig Hesus hitay an enat hachi disipolo na ja himmingar an inali na hi, “Anong khu ja in-ali cha ay ha-in hato ung-ungungnga. Achi ju epagwa, ti hay hana tatakhu an mi'padchung

---

* **10:8** 10:8 Genesis 2:24

hi ung-ungungnga ja chicha chi midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos. ¹⁵ Umannung hitay allo' ay cha'ju an hini aton ju an mangapfulut ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos ja mahapor an amat ay ni aton ni unga an mangakhamid hi michat ay hija. Ti nu achi amat heto hot achi aju midchum.” ¹⁶ Amat hichi ja len-om na hachi ung-ungungnga ja enohha-ohha na an hen-a ta binindisyonana chicha.

Han achangjan an takhu an immuy ay Hesus

¹⁷ Unagkhu empacheh cha Hesus an umuy ay chuy i cha omajan ja gwa han lala-e an khun tomagtag an i nunheppe ay hija. Ja inali na hi, “Maphod a, Apo. Hotti ngay allom hi ato' ta magwachaana' hi pi'takhuwan an ma-id chi pogpogna?” ¹⁸ Ja inalin Hesus ay hija hi, “Anagkha ta allom hi una' maphod? An un hay maphod ja hi Apo Jos ja angkhay. ¹⁹ Anilam ja' hana urchin an allon cha hi, ‘Achi aju pomatoy, ja achi aju umilugtap, ja achi aju omakaw, ja achi aju i muntihikhu hi achi umannung, ja achi aju pfumarpfali, ja unuchon ju hana a-ammod ju.’ ” ²⁰ Tempfar chin lala-e ja inali na hi, “Khun u unuchon hay hato an urchin, nete-a chin a-ungungnga.” ²¹ Intikhaw Hesus ay hija ja narmu chin otong an pamhod na ay chuy an lala-e ja inali na hi, “Gwacha pay han oha an agkhuy mu enat. Epla' mu an amin hana enachangjan mu ja inchat mu hini pola' na hana napubli, hot michatan a hi enachangjan ad langit. Enat mu ayya hitay ja immali a ta mitnud a ay ha-in.” ²² Unaagkhu chengngor hitay an inalin Hesus ja

nun-itong na ja immayyong an nangpacheh, ti munnaud chin enachangjana ja ay-ayyugwana.

²³ Inggwingin Hesus hachi disipolo na ja inali na ay chicha hi, “Munnaud an nalikhat hana achangjan an midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos!” ²⁴ Ja nanor hachi disipolo na hi nangarjana ay tay ja impiggwa na an nangali hi, “Cha'ju an empapfalay u, nalikhat mangkay chi midchum ay ni pi'takhuwan ay Apo Jos. ²⁵ Nalaklaka agkhu ni' hini kemer an lompfot ay ni opfot ni tanud mu hini achangjan an midchum ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos.” ²⁶ Nanor hachi disipolo na hi nangngolan cha ay tay, ja inali cha hi, “Hotti nu achi mi'takhu hana achangjan ja ngay ngachah mah chi hay mi'takhu ay Apo Jos?” ²⁷ Emmohchong Hesus chicha ja inali na hi, “Hana achi mapfalinan chi takhu ja kayan Apo Jos ti mapfalin an amin ay hija.” ²⁸ Himmapi hi Peter ja inali na hi, “Hot cha'mi mah an nanaynan an amin ta nitnud ami ay he-a?” ²⁹ Ja inalin Hesus hi, “Umannung hitay allo' ay cha'ju, an hana nanaynan hi pfalay cha, a-akhi cha, a-ammod cha, empapfalay cha ja lota cha khapo hi pamhod cha ay ha-in ja hitay Ebanghelyo, ³⁰ ja cho'cho'-olan chi michat ay chicha ay tay pi'takhuwan cha heto lota. Gway ehakhanan Apo Jos hi pfalay cha, a-akhi cha, a-ammod cha, empapfalay cha ja lota cha. Maparpalikhat cha khu muti oma'-angonoh ja michatan cha hi pi'takhuwan an ma-id chi pogpogna. ³¹ Cho-or cha hana nun-apfagto heto lota an chicha chi mi-ud-uchichi hichi ad langit. Ja gwacha hana

tatakhu an ma-id nitagtakhuwana heto lota muti chicha agkhu chi mipapfagpfagto ad langit.”

Chin me-atlo an nangpa-innilaan Hesus ay ni atajana

³² Khun ipangpangullun Hesus hi khun cha punti-ichan an umuy ad Jerusalem. Ja unagkhu la-ahna ja nun-elob chin disipolo na ja nanor cha. Henhenod Hesus hachi himpolo ta chugwa an adalana ja impa-innila na khu hay hana ma-at ay hija. ³³ Inali na hi, “Chonglon ju! Tayya an umuy ta-o ad Jerusalem ja ha-in an Na-ilangitan an Takhu ja michata' hay hachi a-ap-apon chi papachi ja hachi memehtolon chi urchin Moses. Hugijona' ay chicha ja epapatoja'. Ja mipulanga' hay hana Hentil ³⁴ an mangekejan ja manuppaan ja manuplit ay ha-in. Patajona' muti ay ni me-atlon arkhaw ja mummahuwa'.”

Penhod cha James ay John an mi'-ap-apo ay Hesus

³⁵ Cha James ay John an empfalay Zebedee ja immuy cha ay Hesus an i nangali hi, “Apo, gwa han epfokha mi ay he-a.” ³⁶ Ja inalin Hesus hi, “Ngachah nuy epfokha ju?” ³⁷ Tempfar cha ja inali cha hi, “Machakngan ayya chin pipapfagpfagtuwam ta umpfun a an mun-ap-apo, ja hay epfokha mi ja pi'papfun cha'mi an mi'-ap-apo, oha ay ni nun-appit hi agwan mu ja oha ay ni nun-appit hi ikhid mu.” ³⁸ Ja inalin Hesus ay chicha hi, “Ma-id anila ju ay nuy empfokha ju. Agkhuy ju atag anila chi hay oma'-atana. Un chah angkhiloh un aju pa'-ahchor ay ni likhat an ha'pfato' ja pa'-ahchor ay ni patoy

an amat ay tay uja' pancholan an ataja'?" ³⁹ Ja inali cha hi, "Olog mi." Ja inalin Hesus ay chicha hi, "Umannung an ha'pfaton ju hana likhat an amat ay ni likhat u, ja matoy aju an amat ay ni ato' an matoy. ⁴⁰ Muti tan pfu-un ha-in chi mangpadchong ay ni mi-ipfun ay tay nun-appit hi agwan u ja ay tay nun-appit hi ikhid u, ti hi Apo Jos chi mangpadchong ay ni enchachaag na."

⁴¹ Unagkhu inannilan hachi himpolo an padchung cha an adalan hichuy an empfokhan cha James ay John ja mapfungot cha. ⁴² Hotti inamamung Hesus chicha an amin, ja una allon hi, "Nomnomon ju akay ni' hana khun mun-apo hi tatakhu heto lota an khun cha ipapilit hini podhon cha. Ja hana a-ap-apo an gway apfalinana, ja khun cha palikhaton hana tatakhu an khun cha pfaapfaalon. ⁴³ Achi koma amat hetoy aton ju. Ti hini mamhod an ma-ar-ali ja mahapor an tulunganay padchung na an takhu. ⁴⁴ Ja hini mamhod an mumpfalin hi pangulu ja mahapor an munhimpfut an amin chi tatakhu. ⁴⁵ Amat ay ha-in an Na-ilangitan an Takhu, an agkhuja' immali ta cha'ju an tatakhu chi munserbi ay ha-in. Muti immaliya' an munserbi hana cho-or an tatakhu ja ta matoja' an pfajad chi pfahor cha."

Chin nangpatengnan Hesus han napfulaw an hi Bartimeus

⁴⁶ Ene'gwan Hesus ja chin disipolo na ad Jeriko ja gwa an malahin cha ay chuy an pfuglay ja nitnud khu chin cho-or an tatakhu. Ja

gwah chi han napfulaw an hi Bartimeus chi ngachana an empfalay Timeus. Inu-umpfun hija ay chuy pingngit chi kurha an khun mun-ad-adchaw. ⁴⁷ Unaot chengngor an maloh hi Hesus an eNazaret ja ente-a na an nun-ugwap an nangali hi, “Hesus an holag Ari David, ka-ahiyana' adni!” ⁴⁸ Cho-or hachi nanghingar ay hija ta khomenong muti en-om-omod chin napfulaw an nangi'gwap hi, “Hesus an holag Ari David, ka-ahiyana' adni!” ⁴⁹ Inta'chug Hesus ja inali na hachi tatakhu hi, “Ajakhan ju hichuy lala-e.” Hotti enajakhan cha ja inali cha ay hija hi, “Munchenor a, ti chuyya an ajakhan chi-a ay Apo Hesus.” ⁵⁰ Enaana chin enhahapfelloy na an lopfung ja natantanna'chug an umuy ay Hesus. ⁵¹ Ja inalin Hesus ay hija hi, “Ngay podhom hi ato' ay he-a?” Tempfar chuy napfulaw ja inali na hi, “Apo, podho' an mitikhaw hitay mata!” ⁵² Ja empfokhan Hesus hi, “Aa, hotti umuy a ay ni omajam, ti mitikhaw hini matam khapo ay ni pammatim.” Ja mitikhaw gwot chin matan chuy napfulaw ja nitnud ay cha Hesus.

11

Chin nangdaydayawan chin tatakhu ay Hesus chin immajana ad Jerusalem

¹ Empacheh cha Hesus ja khun cha homnot ad Jerusalem. Emmatam cha ad Betfage ja Betani an achaan chuy pfulludna an nangadnan hi Olibo ja hennag Hesus han chugwa an disipolo na ² an inali na hi, “Ipangulu ju ay chuy pfarju hichi chammangna. Nu omatam aju hot chakngan ju

gwot han nekhokho'-od an donkey an pfo'tot an agkhuy nahak-hakajan. Upfachon ju ja in-ali ju heto. ³ Ja nu gway mangpfokha hi, 'Anagkha ta alaon ju hitay donkey,' ja allon ju hi, 'Alaon mi, ti nan mahapor Apo ta-o muti un na-omtang hot epepfanggad na.' "

⁴ Immuy hachi chugwa an disipolo ja imman-nung, ti chinakngan cha chin inali na an donkey an pfo'tot an nekhokho'-od chin pantaw han pfalay ay chuy pingngit chuy kurha. Unagkhu gwa an khun cha upfachon ⁵ ja inalin hachi ni'tata'chug hi, "Anagkha ta alaon ju hitay donkey?" ⁶ Ja inali cha hi, "Alaon mi ti nan mahapor Apo ta-o." Ja agkhuy empagwan chin tatakhu hi nangujuchan cha. ⁷ In-uy cha chin donkey ay Hesus ja enopnan cha chin khatud na hi lopfung ja nunhakay hi Hesus. ⁸ Hi khun cha omajan ja chenom-or chin tatakhu, ja nunloh-op cha chin uchumna an lopfung cha hon en-ap-ap cha chin chalan. Hachi uchumna ja nun-e-ap-ap cha hachi tupfun chi ajiw an i cha numpateng. ⁹ Hachi ayya nangpangpangullu ja hachi khun mangun-unud an atakhutakhu ja khun cha i'gwap hi, "Madaydayaw a! Mabindisyonan a an hennag Apo Jos! ¹⁰ Epaphod mu adni!, Apo Jos, hini pun-ap-apugwan tay Ari mi an mepallog chin ammod mi an hi Ari David! Madaydayaw hi Apo Jos ad langit!"

¹¹ Unagkhu emmatam cha Hesus ad Jerusalem ja himmikhop hija hichi Templo. Ja tinnig na an amin chi hay gwa hichi muti khapo ta nahilip ja empacheh na an umuy ad Betani. Ja nitnud chin

himpolo ta chugwa an adalana.

Chin nanubtupfan Hesus chin ajiw an higos

¹² Chin nun-inggwi'gwiit ja empacheh cha Hesus ad Betani ta mumpfangngad cha ad Jerusalem, ja hemmenaang hi Hesus.

¹³ Enamang na han ajiw an higos an cho-or chi tupfu na. Ja immuy an i mangala koma hay pfunga na. Unagkhu emmatam chin achaaan chuy ajiw ja ma-id oh-ohhah pfunga na an un angkhay chin malupfong an tupfu na, ja pfu-un ahipfungan chi higos. ¹⁴ Ja inalin Hesus ay chuy an ajiw hi, “He-a ton ajiw, mete-a ad ugwani ja ma-id oh-ohha hi mangan hi hay pfungam.” Ja chedchengngor chin disipolo na hitay an inalin Hesus.

Chin nangpakakan Hesus hachi khun mungngina hichi Templo

¹⁵ Unagkhu emmatam cha Hesus ad Jerusalem ja immuy ay chuy partug chi Templo ja chinakngana hachi khun mungkumerchu hi animar an hijay khun nguminaan hana takhu hi ipidaton cha ay Apo Jos. Ja nun-epakak na hachi khun ngumina ja mungngina. Nun-ipfullo na hachi lamehaan hachi khun munhukat hi pihu, ja chin umpfunan hachi khun mungngina hi hagwiti an pfalug. ¹⁶ Ja empagwa na hachi tatakhu an mange'gwa hachi khun cha ingina ay chuy partug chuy Templo. ¹⁷ Ay chuy puntutuchugwan Hesus hachi tatakhu ja inali na hi, “Allona ay ni Hapit Apo Jos hi, ‘Hitay pfalay u ja pfalay an pungkallakhan.’” Muti tayya an

---

* **11:17** 11:17 Isaiah 56:7

numpfalinon ju hi a-amungan chi mangakaw.”†
 18 Unot inannilan hachi a-ap-apon chi papachi ja memehtolon chi urchin hitay an enat Hesus ja khun cha nomnomnomon hay aton cha an mamatoy ay hija. Ti toma-ot cha ay hija khapo ta nanor hachi tatakhu ay chuy khuna ituchu.
 19 Ja nahilip ayya hon nakak hi Hesus ja hachi adalana ad Jerusalem.

Hay ma-achar ay chuy ajiw an higos

20 Hichin nun-inggwi'gwiit hi nannanong an pumpfangngachan cha Hesus ad Jerusalem ja tinnig cha chin ajiw an higos an na'leng, anong un chin lamot na. 21 Ja nenomnom Peter chin enat Hesus ja inali na hi, “Chiya, Apo, an na'leng hichuy higos an tinubtupfam!” 22 Ja inalin Hesus hi, “Mamati aju ay Apo Jos. 23 Umannung hitay allo' ay cha'ju, nu munchomo' aju ay Apo Jos an atona hini epfokha ju, an achi munharhal-inchugway nomnom ju, hot mapfalin an allon ju ay tay an pfulludna hi, ‘Makak a ta i a mituud hichi baybay’ hot ma-at. 24 Hotti hay allo' ay cha'ju ja nu ngachah chi ekalalag ju ay Apo Jos, ja ma-at an ma-at nu munchomo' aju ay hija an atona. 25 Nu mungkalalag aju ta nepanomnom hi hay pfimmahor ay cha'ju ja pakawanon ju, ta pakawanon cha'ju khu ay Ama ju ad langit. 26 Muti achi aju ayya pomakawan ja achi cha'ju khu pakawanon ay Jos Ama an gwa ad langit.”

Chin nanghanhanan cha nu ngay narpugwan chi apfalinan Hesus

---

† 11:17 11:17 Jeremiah 7:11

²⁷ Emmatam cha ad Jerusalem ja unagkhu gwa an khun munchallachallan hi Hesus ay chuy partug chuy Templo ja immuy hay hachi a-ap-apon chi papachi ja hachi memehtolon chi urchin Moses ja hachi uchumna an a-ap-apon chi Hudju. ²⁸ Ja empfokha cha ay hija hi, “Ngachah chi narpugwan ni apfalinam an mangat hay hatu khun mu aton? Ja ngay nangchat ay nuy apfalinam?” ²⁹ Tempfar Hesus ja inali na hi, “Unchani adchiya ta topfalon ju pay hitay pe'pfokha'. Nu topfalon ju hot allo' ay cha'ju hini narpugwan tay apfalina' an mangat hatu. ³⁰ Hotti allon ju adchiya tugwali, ngay nannag ay John Bautista an immali an khun mumbautisar? Hi Apo Jos wenno hay takhu?” ³¹ Ja khun cha manghempfpogkha an khun cha allon hi, “Hot ngachah chi allon ta-o mah? Nu allon ta-o hi un hennag Apo Jos hot allona hi, ‘Nu hi Apo Jos chi nannag ay John ja anagkha mah ta agkhuy ju pinati hija?’ ³² Ja nu allon ta-o khu hi hennag chi hay takhu hot pfumungot hay hatu tatakhu.” Ti temma-ot hachi a-ap-apo hachi tatakhu ti namati cha an amin an umannung an profetan Apo Jos hi John. ³³ Hotti hay nampfar cha ay Hesus ja inali cha hi, “Ma-id anila mi nu ngachah chi nannag ay hija.” Tempfar khu Hesus ja inali na hi, “Nu amat hina hot achi' khu epfaag nu ngay nangchat ay ha-in hi apfalina' an mangat hay hatu.”

12

Chin pangngarig hana khun me'pfengpfeng

¹ Amat hichi ja inalin khu Hesus ay chicha hitay an pangngarig. “Gwa han ohan lala-e an nuntanum hi cho-or hi ubas ay ni kharchina. Enalad na chin kharchin ja tinau-ana han pfato an khun cha pang-amungan hi chanum chi ubas hi un cha lochelon. Empaha'-ad na khu han nata'nang an ab-abpfong an oma-ayyan chi mumpfantay. Napfalin hay hato ja empapfengpfeng na hichuy kharchina ja unot makak an umuy hichi achawwi.

² Unot nachakngan chin ahipokhah ja hennag na han ohan takhala na an i me'-aggwa ay chuy penokhah cha an ubas. ³ Muti hay hato an ne'pfengpfeng ja enala cha chin takhala ja numpakhuh cha ja empapfangngad cha an ma-id oh-ohhah inchat cha. ⁴ Hennag na khu han oha an takhala na ja numpang-or cha ja pinarpalikhat cha. ⁵ Hennag na khu chin me-atlo an takhala na ja penatoy cha. Ja amat hina khu hay hachi cho-or an takhala na an nepallog. Numpakhuh chay uchumna ja penatoy cha chin uchumna. ⁶ Un emma-emmat heto ja napoh chin takhala na, ja un angkhay hini oh-ohha an empfalay na an lala-e an penpenhod na. Oma'-angonoh ja hennag na hitay an empfalay na an allona hi, ‘Alom ja egnigor hachi ne'pfengpfeng hija.’ ⁷ Muti nunhahapit hay hachi ne'pfengpfeng ja inali cha hi, ‘Hijah tay hini empfalay ni khun ta-o pe'pfengpfengan an hijay mamanoh ay tay lotan ama na. Unot la-ahna ja penatoy ta-o ta chita-oy manghe'-a ay tay lota na.’ ⁸ Amat hichi ja enala cha ja penatoy cha, ja i cha entapar hichi pingngit

chin kharchin.” ⁹ Ja inalin Hesus hachi tatakhu hi, “Ngachah tugwali chi aton tay an takhu hay hachi ne'pfengpfeng ay hija? Umuy hija ja epapatoy na chicha ja empapfengpfeng na hi uchumna.” ¹⁰ Ja en-ang-angonoh Hesus an nangali hi, “Anila' an pfinaha ju hitay nitula' an Hapit Apo Jos hi nangarjana hi, 'Hinuy pfato an namlenan hay hana khun mumpakhad hi pfalay
Ja hijay numpfalin hi na-ahammad an pognad ni pfalay.

¹¹ Hi Apo Jos chi nangat ay tay,

Ja nakaskasda-aw hi pannikhan ta-o!' ”*

¹² Empa-opoh Hesus an nangali hay hato ja penhod hachi a-ap-apon chi Hudju an tiligwon hija. Ti anila cha an mipfuhur hinuy an pangngarig ay chicha an nan-ug ay Hesus. Muti agkhuy cha entoloy, ti temma-ot cha hachi cho-or an tatakhu. Amat hichi ja tenaynan cha hi Hesus.

Chin nangpfokhaan cha nu ichat cha hini pakha cha ad Rome

¹³ Gwacha hachi uchumna an Farisee ja Herodianses an hennag cha an immuy ay Hesus an i manoptopngan ta hehemmon cha un gway ehallaana ay ni atona an munhapit. ¹⁴ Immuy cha ja inali cha ay Hesus hi, “Apo, anila mi an umannung hana khun mu allon anong un pahigwon chi tatakhu. Ti anong un nun-atakhay hana tatakhu an munchongor wenno nababa ja khun mu gwot itudtuchu hini umannung an podhon Apo Jos.” Ja khun cha hempfoggfoggkhon

---

* **12:11** 12:11 Psalms 118:22-23

an allon cha hi, “Hotti hay podhon mi adchiya an annilaon ja mapfalin chah ay ni urchin ta-o an Hudju nu mumpfajad ta-o hi pakha ay ni Emperador ad Rome? Ngay allom, pfajachan mi chah wenno achi mi?” ¹⁵ Na-orman Hesus an un cha toptopngan hija ja inali na hi, “Anagkha ta toptopngana'? I-ali ju hay pihu an michat hi pakha ta tikha'.” ¹⁶ Inchugwagwa cha han pihu ja inali na hi, “Ngay nang-angah ay tay gwa ay tay pihu? Ja ngay nang-enngachan ay tay an nitula'?” Ja inali cha hi, “Hini Emperador.” ¹⁷ Ja inalin khu Hesus hi, “Hotti ichat ju ay ni Emperador hini michat ay ni Emperador, ja inchat ju ay Apo Jos hini michat ay Apo Jos.” Un chaagkhu chengngor hichuy nampfar na ja nanor cha, ti agkhuy nehalla an nungkhokhodchong.

Intuchun Hesus an gway amahuwan chi tatakhu

¹⁸ Gwa hay hana uchumna an Saducee an immuy ay Hesus. Saducee ayya ja achi cha mamati an gway amahuwan. Ja inali cha ay hija hi, ¹⁹ “Apo, intula' Moses chi urchin ay chita-o an matoy ayya hini oha an lala-e an narhin ja ma-id empfalay na, ja mahapor an ahagwaon ni akhi na an lala-e hitay an pfupfai an napfalo, ta hana empfapfalay cha ja mipfilang an empfalay nuy natoy an ibpfa na. ²⁰ Hotti gwacha han peto an hin-a-agkhi an linala-e. Narhin hitay panguluwan ja natoy an ma-id empfalay cha. ²¹ Hijaot un nepallog chin netob ta enahagwa na khu hitay an pfalo ja natoy khu an ma-id empfalay cha. Hotti nepallog khu chin me-atlo

²² ja ingkhana chin me-apeto ja nun-atoy cha an amin an ma-id empfalay cha. Oma'-angonoh ja ne-etoy hitay an pfupfai an napfalo. ²³ Hotti nu allom chi gway amahuwan chi natoy ja ngacha mah ay cha tay an peto an linala-e chi nang-enahagwa ay tay pfupfai nu umali hini amahuwan chi tatakhu? Ti enahagwa cha mit an amin hitay an pfupfai.”

²⁴ Tempfar Hesus ja inali na hi, “Nehalla aju ti ma-id anila ju ay ni Hapit Apo Jos ja hini apfalinana. ²⁵ Mummahu ayya hana tatakhu ja achi cha mangah-ahagwa, an amat cha hay hana angher Apo Jos an achi mangahagwa. ²⁶ Ja hini ayya amahuwan chi nun-a-atoy ja un ju chah agkhuy pfinaha chin nitula' an Hapit Apo Jos an chin nannikhan Moses chin ajiw an khun chumalang, ja inalin Apo Jos ay hija hi, ‘Ha-in chi Jos an khun dayawon Abraham, ja hi Isaak, ja hi Jakob.’† Inali na hitay anong un napfajag an nanattoy cha Abraham. ²⁷ An hay podhona an hapiton ja hijay Jos hana mamattakhu an pfu-un Jos chi natoy. Nunnaud aju an nehalla nu ehaot ju hini amahuwan chi natoy.”

Hini napfarpfalor an urchin

²⁸ Gwa han oha an mehtolon chi urchin Moses an ni'tata'chug chin khun punhahappitan cha Hesus ja chin Saducee. Chengngor na an maphod chin nampfar Hesus ja inali na ay hija hi, “Apo, ngay ngachah nuy urchin Apo Jos an napfarpfalor hi unuchon?” ²⁹ Tempfar Hesus ja inali na hi, “Hini urchin an allona hi, ‘Chonglon

---

† **12:26** 12:26 Exodus 3:6

ju, cha'ju an holag Israel. Un oh-ohha hini Apo ju an hi Apo Jos ja ma-id uchumna. ³⁰ Mahapor an podhon ju hi Apo Jos hi an amin hi puhu ja nomnom ja pfi-ah ju ja an amin hi pi'takhuwan ju.'‡ ³¹ Hini me-aggwa ja, 'Podhon ju hana padchung ju an takhu an amat ay ni pamhod ju ay ni achor ju.'§ Ma-id chi uchumna an urchin an napfarpfalor mu hay hato." ³² Ja inalin chin mehtolon chi urchin hi, "Umannung hini inalim, Apo. Un oh-ohha hi Apo Jos an ma-id uchumna. ³³ Ja umannung khu an mahapor an podhon ta-o hija hi an amin hi puhu ja nomnom ja pfi-ah ja hi an amin hi gwa ay tay pi'takhuwan, ja penhod ta-o chi papadchung ta-o an takhu an amat ay ni pamhod ay tay achor. Napfarpfalor hay hato ay Apo Jos mu an amin chi animar an khun midaton ay hija ja hana uchumna an khun midaton." ³⁴ Unot chengngor Hesus hitay nampfar na ja anila na an manomnom hichuy an lala-e ja inali na hi, "Niya an na-awatam, hotti nehnot hini pidchumam ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos." Ja empokhong cha an munhanhan ti mun-okhon cha an mangpfokha hi uchumna.

Hay oma'-atan ni allon cha an Mamahhod

³⁵ Hi khun puntudtuchugwan Hesus hichi Templo ja inali na hi, "Hay khun itudtuchun hachi memehtolon chi urchin, ja hini Hennag Apo Jos an Mamahhod ja marpu hi holag Ari David. Anagkha nin ta allon cha hitay? ³⁶ Ti anong un hi

---

‡ 12:30 12:30 Deuteronomy 6:4-5

§ 12:31 12:31 Leviticus

19:18b

Ari David ja enchalan ni Espiritu Santo ta intula' na hitay Hapit Apo Jos an nangarjana hi, 'Inalin Apo Jos ay nuy tenangad u an Apo' hi, "Umpfun a ay tay nun-appit hi agwan u, Ingkhana hi pangapfaka' an amin hana pfuhur mu ta he-ay tangachon cha." ' "

³⁷ Inalin Ari David ay tay Hennag Apo Jos an Mamahhod hi, 'Apo' ti napfagpfagto mu hija. Nu amat heto chi allon Ari David hotti hini hahadchon ju ja pfu-un la-eng holag David ja angkhay." Ja hachi cho-or an tatakhu an nunchongor chin khun itudtuchun Hesus, ja penpenhod cha.

Pinahiw Hesus hachi memehtolon chi urchin

³⁸ Entoloy na an nuntudtuchu ja inali na hi, "Tikhagwun juwot ni' ta achi aju munchunu hay hana memehtolon chi urchin Moses. Ti hay hana ayya ja un cha mumpa-akhaja an munlopfong hi makhajad, ja podhon cha an gway khun mangpa'pa-innila ay chicha hi acho'lan chi tatakhu. ³⁹ Ja am-amja-on cha khu an i umpfun hana umpfunan chi a-ap-apo hichi sinagoga ja nun gwachaan chi pfehta. ⁴⁰ Ja pomloh cha hi khina-un chi pfalo ja khurkhulaton cha an manganchu-oy an mungkalalag ta allon kan kaykhu hana tatakhu hi nasantuwan cha. Hotti munnaud chi i cha adusaan khapo hay hato khun cha aton."

Chin chugwa an hepeng an inchat han pfalo

⁴¹ Inumpfun hi Hesus ay chuy nehnot hi khun cha pun-amungan hi pihu hichi Templo ja khuna titigkhan chin tatakhu an mangitto hi pihu. Cho-or chin a-achangjan an nangitto hi cho-or hi

pihu. ⁴² Ja immuy han oha an napubli an pfalo ja ni'juy na han chugwa an hepeng. ⁴³ Enajakhan Hesus hay hachi disipolo na ja inali na hi, "Umannung hitay allo' ay cha'ju. Napfarpfalor hichuy it-ittang an inchat chuy napubli an pfalo mu an amin hana inchat chi uchumna. ⁴⁴ Ti hay hachi achangjan ja khun cha mangchat muti un hini upag chi enachangjan cha chi khun cha ichat. Hichuy ayya an pfalo an napubli ja khapo hi pamhod na an mangchat ja inunghiwiw na an inchat hichuy pela' na."

13

Impa-innilan Hesus chi apa'-iyan ni Templo

¹ Unagkhu gwa an makak cha Hesus hichi Templo ja inalin han oha an disipolo na hi, "Tikhaw, Apo, hitay Templo an mapmaphod ja napfarpfalongabpfingan, an o-otong hay hato pfato an apja na!" ² Tempfar Hesus ja inali na hi, "Tayya an matikhaw ju hitay otong an Templo an napfarpfalongabpfingan, muti umali han arkhaw hot mun-ahagwer ja mun-egwa-at cha hay hato pfato an apja na."

Hana likhat ja apahigwan chi namati

³ Nunti-id cha Hesus ay chuy pfulludna an ad Olibo an ni-a-adchumang chin Templo ja inumpfun. Immi-igway cha Peter ja hi James ja hi John ja hi Andrew an i ni'hapit ay hija. ⁴ Ja inali cha hi, "Apo, a'-anunay pa-atan hay hato inalim? Ipa-innilam adchiya hay pangmatunan ay ni pa-atana." ⁵ Tempfar Hesus ja inali na

hi, “Tikhagwun ju gwot ni' ta achi aju ma-allilaw. ⁶ Ti cho-or chi umali an mangali hi, ‘Ha-in hini Hennag Apo Jos an Mamahhod’ ja cho-or chay mamati muti un cha mapfarpfalijan. ⁷ Nu chonglon ju an gway mungkhukhupfat hana nehegkhon an pfuglay ja ipa-innila cha khu an gway mungkhukhupfat hana nun-i-achawwi an pfuglay, ja achi aju tomakhaw. Ti mahapor an ma-at hay hato muti pfu-un pay hitay chi pogpogna. ⁸ Hay ma-at ja mungkhukhupfat chi apfuglapfuglay ja anong un hay hana nasyon. Ja gwachay khihu ton numpfino-ob-on an pfuglay, ja umali chi ulat. Muti hay hato ja un pay te'te-aan hana umali an punlikhatan heto lota.

⁹ Hotti cha'ju an khun u tuchugwan ja pa-ennongan ju. Ti ijuy cha'ju hana hugi ta echalom cha'ju, ja ipahuplit cha'ju hichi sinagoga. Ja ijuy cha'ju hay hana gobernador ja ar-ari khapo hi nangunuchan ju ay ha-in, ja hinuy chi timpo an puntitikhuan ju ay chicha ay ni hapit u. ¹⁰ Ja mahapor an mekasaba hitay Ebanghelyo an amin hi apfuglapfuglay ja un mapogpog hitay lota.

¹¹ Nu tiligwon cha'ju ja enchalom cha'ju ja achi aju madanakhan hi hay aton ju an manongpfatan ay chicha. Ti ay nuy an timpo ja ituchun Apo Jos hay ehongpfat ju. Hot pfu-un cha'ju ja angkhay chi munhapit, an hini Espiritu Santo chi mangchalan ay cha'ju. ¹²⁻¹³ Ay nuy an timpo ja pfuhulon cha'ju an amin hi tatakhu khapo hi nangunuchan ju ay ha-in. Hana uchumna ja anong un hana a-akhi cha ja epfaag cha hana a-ap-apo ta patajon cha. Amat khu hina chi aton

ni oha an ammod hay empfalay na. Ja hana ungunga, chu'khon cha hana a-ammod cha ja empapatoy cha chicha. Muti hana mangedpor hay hato ingkhanah atajan cha an achi cha ephot hini pammati cha, ja mi'takhu cha.”

Hini Pumapa'-i an Apfopfohor hi Pannikhan Apo Jos

¹⁴ Entoloy Hesus an nangali hi, “Unchani hot tikhan ju hini na-ali-ali an ‘Pumapa'-i an Apfopfohor hi Pannikhan Apo Jos’ an immuy agkhu ni' ta i tuma'chug hichi Templo an agkhuy nechaag hi i na oma-ayyan. Cha'ju an khun mumpfaha, mahapor an ma-awatan ju. Nu pfumutay hitay na-ali an Pumapa'-i hot lomajaw hana gwa ad Judea ta umuy cha hichi pfuludna. ¹⁵ Hini takhu an gwa hi partug nuy pfallay na ja achi agkhu i humikhop ta alaonay khina-u na, ta un ato'togna ja empacheh na an lomajaw. ¹⁶ Ja hini takhu an gwa hichi pajaw ja achi na ihi-ar an umanamut an i mangala hi uchumnah lopfung na ta un ato'togna ja lemmajaw. ¹⁷ Munnaud aju an malikhatan ay nuy an timpo, om-omod hay hana numpunhapfin ja hana khun mumpahuhu! ¹⁸ Mungkalalag aju ta ma-at ayya hay hato ja achi metongor hi ahitungnin. ¹⁹ Ti nete-a chin na-apjaan tay lota ja ingkhana ad ugwani ja ma-id chi hay immali hi likhat hi mi'padchung ay tay umali an munlinapoh an likhat. Ja anong un hi uchum chi arkhaw ja ma-id ma-at hi likhat an amat heto. ²⁰ Ma-umah an amin chi tatakhu nu agkhuy koma inhumang Apo Jos an mangpaho'ho'chod ay ni timpo an punlikhatan

cha. Ho'ho'chochona khapo hi khohkhoh na hay hana tatakhu an pinili na.

²¹ Nu khulat ta gway mangali hi 'Tayya hini Hennag Apo Jos an Mamahhod!' wenna 'Chuyya hija' ja achi ju pattiyon. ²² Ti gwacha hana pfumarpfali an mangali hi un chicha anu hini Hennag Apo Jos an Mamahhod, ja uchumna ja allon cha hi chicha anu chi profetan Apo Jos. Gway apfalinan cha an mangat hi numpfino-obon an milagro ta mapfalijan chi tatakhu, anong un hana tatakhu an pinilin Apo Jos nu apfalinan cha an aton. ²³ Hotti pa-ennongan ju, ti tayya an impa-innila' an amin hay hato ja un cha ma-at."

Chin pumpfanggachan Hesus an marpu ad langit

²⁴ Entoloy Hesus an nangali hi, "Mahi'nut an ma-at hay hato an likhat an inali' hot homelong hichuy hukhit ja achi khu humilaw hichuy pfulan. ²⁵ Makiharpfu ad uchu hot mun-a-akhah hachi pfittuwan. ²⁶ Ay nuy an timpo ja tikhana' an Na-ilangitan an Takhu, marpuwa' ad langit an midchum hi pfonot. Magwachaana' hi pfinang ja munnaud chi apfalina'. ²⁷ Ja honakho' hana angher u an umuy ay tay nunlene'gwoh tay lota ta amungon cha hana tatakhu an pinili' an amin hi apfuglapfuglay."

Hay epa-achar ni ajiw an higos

²⁸ Inalin khu Hesus hi, "Nomnomon ju hini ajiw an higos ti gwa han epa-achar na. Ti hini ayya higos, nu tikhan ju an umugho' ja tumupfu hot ma-innila an nehnot hini tijarkhaw.

²⁹ Amat hina khu, nu tikhan ju an khun ma-at hato inali', hot ma-innila ju an nehnot hini pumpfangngacha'. ³⁰ Umannung hitay allo' an achi pay matoy an amin chi tatakhu ay tay an himpangapo hot ma-at an amin hay hato inali'. ³¹ Hitay lota ja ad uchu ja ma-upfah cha, muti achi ma-ub-upfah hitay hapit u."

Ma-id nanginnila hi pumpfangngachan Hesu Kristo

³² Entoloy Hesus an nangali hi, "Ma-id oh-ohhah nanginnila ay ni arkhaw wenna oras an pumpfangngacha', anong un hana angher Apo Jos ja ha-in an Empfalay na. Angkhay hi Jos Ama chi nanginnila. ³³ Hotti pe'hehemad ju ja ni'hahalichit ju, ti agkhuy ju anila hini timpo an pumpfangngacha'. ³⁴ Hay oma'-atan chi pumpfangngacha' ja amat hi takhu an munhakhana an i mumpfaat. Ipulang na ay cha nuy takhala na hini pfalay na ta gwahchinonon hon anila nay pe'-at na. Ja inali na ay ni oha ta pfapfabpfantajana hini pantaw. ³⁵ Amat hina khu ay cha'ju an pe'hehemad ju, ti agkhuy ju anila hini timpo an pumpfangngacha' an Apo ju, nu mahihilip, tongan chi lapfi, tumalanu, wenna hi herhelong. ³⁶ Ti nu himpfumagkha ja gwachaa', ja maphod nu achi cha'ju ah-upan an nanallo'. ³⁷ Hotti hitay inali' ay cha'ju ja allo' an amin hi tatakhu ta munhahagkhana cha ay ni pumpfangngacha'."

14

Chin nunhahappitanan cha hi aton cha an mamatoy ay Hesus

¹ Chugway arkhaw hi malahin ja un machakngan chin penghan chi arkhaw chin Pfehta an Panganan cha hi Tenapay an Ma-id Pfino'pfo' Na, ja arkhaw an pangnomnoman hachi Hudju chin Nalohan Chin Angher Apo Jos. Hachi a-apon chi papachi ja chin memehtolon chi urchin, ja nunhahapit cha hay aton cha an maniliw ay Hesus ta ma-id manginnila ta epapatoy cha. ² Ja inali cha hi, "Achi ta-o koma etongor ay tay umali an pfehta an acho'lan chi tatakhu, ti unchani ja chumalat hi pumpapattajan chi tatakhu."

Chin nanghiitan han pfupfai hi lanob chin ulun Hesus

³ Hichin agawwacha an cha Hesus ad Betani hi pfalay Simon an oha an na-unit an enakhahan Hesus, ja khun cha mangan hi himmigpan han pfupfai. Inu-ugnana han alabastro an pfoterja an nittugwan chi na'-angngina an lanob an allon cha an nardo. Nehnot chin pfupfai ay Hesus ja ento'gwab na chin pfoterja ja unaot ihiit chin lanob ay chuy ulun Hesus. ⁴ Lemmallata' hachi uchumna an nangmomodhong ay chuy enat na ja hingupfungupfu cha an mangali hi, "Ay-ayyu a mah hichuy an lanob an una amahan. ⁵ Munnaud an nangina hichuy an lanob an pfo'laon hi ohay tagwon. Uchu'chuna agkhu ni' una ingngina ta ichat na hini pfajad na hay hana napubli." Ja khun cha amujuwan chin pfupfai. ⁶ Muti nunhapit hi Hesus ja inali na hi, "Achi ju amujuwan hija! Khegkhenong aju ta ikhad hija, ti pfuher hitay enat na ay ha-in. ⁷ Hana ayya publi ja gawwacha cha ay cha'ju hi

a-arkha-arkhaw ja mapfalin an tulungan chicha hi kompormi an arkhaw. Ha-in ayya ja nehnot chin arkhaw an panayna' ay cha'ju. ⁸ Hitay an pfupfai ja enat na hini mapfalina an pe'-at. Ti inhiit na ta lanob ay tay achor u ta memehhod ay ni umali an pilub-a'. ⁹ Umannung hitay allo'. An amin chi omajan hana mangkaskasaba ay ni Ebanghelyo ay tay nunlene'gwoh tay lota, ja pigpigwon cha hitay enat tay pfupfai ta achi malidlichuwan."

Ni'-apfulut hi Judas hi pamatajan cha ay Hesus

¹⁰ Amat hichi ja immuy hi Judas Iskariot, an oha ay cha chuy himpolo ta chugwa an adalan Hesus, an i nangali hay hachi a-ap-apon chi papachi hi e-agwat na hi Hesus ay chicha. ¹¹ Nun-an-anla cha an nangngor ja inali cha hi ichat cha hay pihu an lagpfu na. Hotti henehemmon Judas hay atona an mangtuchu ay Hesus ta tiligwon cha.

Chin ni'-orpfungan Hesus hachi adalana chin Pfehta

¹² Nachakngan chin penghan chi arkhaw chi Pfehta an Panganan cha hi Tenapay an Ma-id Pfino'pfo' Na, ja hichuy chi khun cha pumpartiyani hi pfo'tot an karnero an pangnomnoman cha chin Nalohan Chin Angher Apo Jos. Immuy hachi adalan ay Hesus ja inali cha hi, "Ngay podhom hi i mi punhakhanaan ay ni anganan ta o ay tay pfehta?" ¹³ Hennag Hesus han chugwa ay chicha ja inali na hi, "Umuy aju ad Jerusalem. Chittumon cha'ju han lala-e an nangpipi-ug han pun-otanan, ja unuchon ju ¹⁴ ay ni pfalay an i na

humigpan, ja allon ju ay ni nunheto hi, 'Inalin ni Apo ta-o hi chaad mah anu hini kwarto an panganana an pe'-anan mi an adalana ad ugwani an pfehta.' ¹⁵ Hot hini nunheto ay nuy an pfalay ja ituchu na hini nangenna'jab an otongngan an kwarto an gwah chi an amin chi mahapor. Ja hichi chi punhakhanaan ju ay ni anganan ta-o."

¹⁶ Empacheh chin chugwa an adalan an umuy ad Jerusalem ja immannung an amin chin inalin Hesus. Ja enhakhana cha chin anun cha ay chuy an pfehta an i cha Pangnomnoman chin Nalohan chin Angher Apo Jos.

¹⁷ Unagkhu nadhom ja immuy cha Hesus hachi himpolo ta chugwa an adalana ay chuy an pfalay. ¹⁸ Khun cha mangan ja inalin Hesus hi, "Umanung hitay allo' ay cha'ju, an gwa han oha ay cha'ju an ne'-o-orpfong an i mangpfaag ay ha-in hana pfuhur u." ¹⁹ Magkhoh hi punle'naan hachi adalan ay chuy inalin Hesus ja un gwahchinonon hon at hi mangpfokha hi, "Apo, un chah ha-in hini allom an mangat?" ²⁰ Tempfar Hesus ja inali na hi, "Ohanna ay cha'ju an himpolo ta chugwa chi mangngina ay ha-in. Khun me'hawhaw ay ha-in hi tenapay ay tay chuju. ²¹ Ti ha-in an Nalangitan an Takhu ja matoja' an matoy ta mipannung chin impatula' Apo Jos hachi profeta chin hopapna. Muti ka-ahi hini mangngina ay ha-in. To'-onot un agkhuy neto'khong hija!"

²² Gwa an khun cha mangan ja unot alan Hesus han tenapay ja nunyaman ay Apo Jos ja initta-ittang na. Ja enggwanah na chin adalan ja inali na hi, "Anun ju, ti hitay hini achor

u.” ²³ Ja enala na khu hini pfahu an nittugwan hi chanum chi ubas. Nunyaman ay Apo Jos ja inchat na ay chicha ta hini'-itangon cha an inumon. ²⁴ Ja inali na hi, “Hijah tay hini chala' an mangpa-annung hi ne'tobpfalan Apo Jos ay cha'ju. Umajuh hitay chala' ta gway aton chi pfahor hana cho-or an tatakhu an mapakawan. ²⁵ Allo' ay cha'ju hi hitay chi ang-angonohna hi pi'-inuma' hi chanum chi ubas ingkhanah chin arkhaw an panginuma' ay ni nat-on an chanum chi ubas ay nuy Pun-ap-apugwan Apo Jos.”

²⁶ Emmopoh hitay inalin Hesus ja engkanta cha han ohan Psalm ja un chaot epacheh an umuy hichi pfulludna an ad Olibo.

Impa-innilan Hesus chin panghaotan Peter ay hija

²⁷ Inalin Hesus chin adalana hi, “Anila' an te-a-ana' ay cha'ju an amin. Ti allona ay ni Hapit Apo Jos hi, 'Patajo' hini khun mumpahtor hot mahihija' an amin hay hana karnero.’* ²⁸ Muti nummahuwa' ayya ja ipangulu' an umuy ad Galilee ta hichi punchichittuman ta-o.” ²⁹ Ja inalinot Peter hi, “Anong un chi-a taynan hatu uchumna an adalan ja achi' taytaynan he-a.” ³⁰ Ja inalin Hesus ay hija hi, “Umannung hitay allo'. Ehaota' ay he-a hi mumpitlo ad ugwani an lapfi ja unot mumpiggwa an tumalanu han agwitan.” ³¹ Muti impapilit Peter an nangali hi, “Achi' ehaot he-a, anong una' me-etoy.” Ja amat khu hina chin inalin an amin hachi adalan.

---

* **14:27** 14:27 Zechariah 13:7

Chin nungkalalakkan Hesus hichi ad Getsemane

³² Amat hichi ja immuy cha Hesus han lukhar an nangadnan hi Getsemane, ja inali na chin adalana hi, “Mehetay aju ta umuja' mungkalalag.” ³³ Muti initnud na hi Peter ja hi James ja hi John. Munnaud an munchokhoh hi punnomnomana, ³⁴ hotti inali na ay chicha hi, “Ma-id ay chita an munnaud an machamot hi punle'naa' ja tan omata' hi matoy. Hotti mehetay aju ja achi aju agkhu malo' ta un aju mi'tu-ar ay ha-in.” ³⁵ Nakhibpfoh chin inali na ja pfinumtaw an i nunheppe an nungkalalag ta nu mapfalin ayya ja achi na koma ho'mon hini umali an punlikhatana. ³⁶ Inali na hi, “Ama, mapfalin mu an aton an amin hini penhod mu, hotti nu mapfalin ja ergwanga' ay nuy umali an apalikhata'. Muti pfu-un hini podho' chi ma-at ta hini podhom.”

³⁷ Numpfangngad hi Hesus chin agawwacha an chin tolo an adalana ja chinakngana chicha an nanallo'. Ja inali na ay Peter hi, “Simon, un a chah agkhu nalo'? Un chah achi mapfalin an mi'tu-ar a ay ha-in hi ohay upfun mah ni'? ³⁸ Achi aju agkhu malo' ta un aju gwot me'kalalag ta achi aju ma-apfak nu matopngan hini pammati ju. Ti anila' an ay ni nomnom ju ja podhon ju an mi'-unud muti ma-id olog ni achor ju.” ³⁹ Amat hichi ja immuy an i khu nungkalalag ay Apo Jos ja piniggwa na chin engkalalag na. ⁴⁰ Numpfangngad khu hi agawwacha an chuy tolo an adalan ja chinakngana chicha an nanallo', ti achi medpor

chin enlo' cha. Pfirmma-in cha ja ma-id mapto' hi pampfar cha ay Hesus. ⁴¹ Hotti hin-immuy khu hi Hesus an i nungkalalag. Ja chin petlon chi numpfangngachana ja inali na hachi adalan hi, "Hot anagkha mah un aju agkhu mamallo' ja mun-en-enana? Ammuna akay ni' hini enlo' ju, ti toja an nachakngan hitay timpo an ene'chan Apo Jos hi ipulanga' an Na-ilangitan an Takhu ay cha nuy napfahulan an tatakhu. ⁴² Lomeggwat aju, ti chuja an umali hichuy nangngina ay ha-in."

Chin naniligwan cha ay Hesus

⁴³ Khun pay munhapit hi Hesus ja emmatamot hi Judas, an oha ay cha chuy himpolo ta chugwa an adalan, an impfupfulog na hachi cho-or an tatakhu an numpumpfangid ja numpumpang-or cha. Hay nannag ay chicha ja chin a-ap-apon chi papachi ja chin memehtolon chi urchin Moses ja chin uchumna an a-ap-apon chi Hudju.

⁴⁴ Ja intudtuchun Judas han pangmatunan cha ay Hesus, an hini takhu an agwalona ja hija chi tiligwon cha ta gwarjaan cha an ekak. ⁴⁵ Hotti un chaot emmatam ja immuy hi Judas ta enagwar na hi Hesus ja inali na hi, "Apo!" ⁴⁶ Ja nehom hachi numpun-ibpfa na an i numpangugnan ay Hesus.

⁴⁷ Heno'not chin oha an ni'tata'chug ay Hesus chin pfangid na ja impakhit na chin takhalan chi natakhay an pachi hotti nakhingahan chin inga na. ⁴⁸ Ja inalin Hesus hachi tatakhu hi, "Una' chah ngumangannu ta numpfpfangidaju ja numpun-ochon aju hi pang-or an immali an mampap ay ha-in? ⁴⁹ A-arkha-arkhaw ja

gawwacha ta-o an amin hichi Templo hi khun u puntudtuchugwan ja agkhuja' tiniliw. Mahapor chamchama an mipa-annung hana nitula' an Hapit Apo Jos.” ⁵⁰ Nakhibpfoh hitay an inalin Hesus ja nahija' hachi adalan ja nataynan hija.

⁵¹ Gwa han unga an lala-e an khun mangunud ay cha Hesus an nun-u-uloh ja angkhay. Lenom hachi tatakhu an tiligwon hotti linapchu' cha chin uloh na. ⁵² Ja at hi nangepolag chin uloh hotti lemmajaw an nummomolleh.

Chin nanumarjaan chin a-ap-apo ay Hesus

⁵³ Nun-ugnan cha hi Hesus ja in-uy cha ay ni pfalay chin natakhay an pachi. Hichi chi namungan an amin chi a-ap-apon chi papachi ja memehtolon chi urchin Moses ja chin uchumna an a-ap-apon chi Hudju. ⁵⁴ Khun mangun-unud hi Peter ingkhanah emmatam chin partug chin pfalay chuy natakhay an pachi. Ja ni-ipfun ay cha chuy gwarja an mi'-anichu.

⁵⁵ Chin a-ap-apon chi papachi ja an amin chin numpun-ibpfa cha an membron chi Sanhedrin, ja henehemmon cha hay panghi'-ingan cha an pamatajan ay Hesus muti ma-id chinakngan cha. ⁵⁶ Ti cho-or chi nunlahlah an nuntihtikhu an nangpe'la hi pfahor Hesus, muti agkhuy numpapadchung chin inali cha. ⁵⁷ Gwacha hachi uchumna an munlahlah an timma'chug ta tihtikhuwan cha ⁵⁸ an chengngor cha an inalin Hesus hi, “Pa'-iyo' hini Templo an hena'-ad chi tatakhu, muti un umuy chi toloh arkhaw hot eha'-ad u hay oha hi mepallog an pfu-un takhuy nangephod.” ⁵⁹ Muti anong un

chicha ja achi mumpapadchung chin inali cha. ⁶⁰ Hotti timma'chug chin natakhay an pachi ay chuy gawwachaan cha ja inali na ay Hesus hi, "Anagkha ta achi a tompfar? Ngay pampfar mu hay hato epapfahor cha ay he-a?" ⁶¹ Muti khemmegkhenong hi Hesus. Ja inalin khu chin natakhay an pachi hi, "He-a chah hini Mamahod an Empfalay ni madaydayaw an Jos?" ⁶² Tempfar Hesus ja inali na hi, "Umanung hinuy inalim, ja umali han arkhaw an panikhan ju ay ha-in an Na-ilangitan an Takhu an mi-i-ibpfun ay ni nun-appit hi agwan Apo Jos an Napfagpfagtuwan. Ja tikhana' khu hi pumppangngacha' an marpu ad uchu an midchum hi pfonot." ⁶³⁻⁶⁴ Amat hichi ja hina'-in chin natakhay an pachi chin lopfong na khapo hi pfungot na. Ja inali na hachi tatakhu hi, "Tayya an chengngor ta-o hitay inali na an ipadchung na hini achor na ay Apo Jos. Hotti un chah khahin khu un gway muntihtikhu? Ngay allon ju tugwali?" Ja inapfulut cha an amin an gway pfahor na hotti mahapor an matoy hija. ⁶⁵ Ja ente-an hachi uchumna an manuppaan chin angah na ja inukupan cha chin mata na. Nunhuntuk cha hija hon inali cha hi, "Nu profeta a, pfugwaom adchiya nu nga cha nuy nanuntuk ay he-a." Ja nunla'la' hachi gwarja ja nunhoplat cha hija.

Chin nanghaotan Peter ay Hesus

⁶⁶ Ay chuy an ni-i-ibpfunan Peter chin partug chuy pfallay ja naloh han pfallahang an takhalan chi natakhay an pachi. ⁶⁷ Unaagkhu tinnig hi

Peter an ni'-a-anichu ja emmomohchong na ja inali na hi, "Oha a ja' an khun mitnud ay Hesus an eNazaret." ⁶⁸ Enhaot Peter ja inali na hi, "Pfu-un mangkay! Achi' anila ja achi' ma-awatan hinuy khun mu allon." Amat hichi ja empacheh na an umuy hichi pingngit chin partug. Ja timmalanu han agwitan. ⁶⁹ Hintinnig khu chin pfallahang hi Peter ja inali na hachi ni'tata'chug hi, "Hitay an lala-e, ja hija chi oha an khun mitnud ay cha Hesus." ⁷⁰ Ja hen-enhaot khu Peter. Unot achi mapfajag ja inalin hachi ni'tata'chug ay hija hi, "Umannung an nidchum a ay chicha, ti un a chah pfu-un eGalilee?" ⁷¹ Ja enhaot khu Peter an inali hi, "Pfu-un numpay! Anong ja dusaona' ay Apo Jos hi un lahlah hitay allo', ti agkhuy u anila hinuy an takhu an khun ju hapiton!" ⁷² Ja ay chuy gwot ja impiggwan chin agwitan an timmalanu, ja nenomnom Peter chin nangarjan Hesus ay hija hi, "Ehaota' hi mumpitlo ad ugwani an lapfi ja un mumpiggwa an tumalanu han agwitan." Ja achi anhan chin kilan Peter khapo hi tutuju na.

15

Chin nang-ajan chan Hesus ay Pilato

¹ Chin mun-agwagwa-ah ja na-amung chin a-ap-apon chi papachi ja memehtolon chi urchin Moses ja chin uchumna an a-ap-apon chi Hudju, ja an amin chin Sanhedrin ta nunhahapit cha hay i cha aton ay Hesus. Napfalín ja pinawwid cha hi Hesus ja in-uy cha ay chuy Gobernador an hi Pilato ta mahumarja. ² Ja empokhan Pilato ay

Hesus hi, “Un chah he-a hini Arin chi Hudju?” Tempfar Hesus ja inali na hi, “Ti niya mah an inalim.” ³ Ja cho-or chi empapfahor hachi a-ap-apon chi papachi ay Hesus, ⁴ ja inalin khu Pilato hi, “Tayya an chengngor mu an amin hay hato chiklamu ay he-a ja un mu chah achi topfalon?” ⁵ Muti agkhuy tenomtompfar hi Hesus ja nanor hi Pilato.

Chin nunhugijan Pilato ay Hesus

⁶ Hay khun aton Gobernador Pilato hi un Pfehtan Chin Nalohan Chin Angher Apo Jos, ja emmengha ay hija an khun mangpfu-aan hi oha hi nipfalud an piliyon hachi tatakhu. ⁷ Ay chuy an timpo ja cho-or cha hachi nipfalud, ti gway penatopatoy cha chin ne'papattajan cha hi khupferno, ja hi Barabas chi oha ay chicha. ⁸ Ja inalin hachi tatakhu ay Pilato ta ipfu-aana hay ohah pfalud ti hijah tay chi empa-engha na an aton. ⁹ Ja inalin Pilato hi, “Penhod ju chah an ipfu-aa' hitay Ari ju an Hudju?” ¹⁰ Inali na hitay ti anila na an hachi a-ap-apon chi papachi chi nang-agwat ay Hesus khapo hi ámoh cha, ja podhona khu an chonglon hay pi'-alin hachi tatakhu. ¹¹ Muti chin a-ap-apon chi papachi ja enchokhochokhor cha hachi tatakhu ta allon cha ay Pilato hi Barabas chi mipfu-aan an pfu-un hi Hesus. ¹² Himmapiit khu hi Pilato ja inali na hi, “Nu amat hina ayya ja ngay allon ju hi ato' ay Hesus an allon ju an Ari ju an Hudju?” ¹³ Ja hi-u-ugwap cha an nangali hi, “Epepfakhat mu hi kros!” ¹⁴ Ja inalin Pilato hi, “Anagkha? Ngay tugwali pfahor na?” Muti en-ar-alla cha

an nangi'gwap hi, “Epepfakhat mu!” ¹⁵ Hotti inunud Pilato chin inali cha ti podhona an panlaon chicha. Impfu-aana hi Barabas muti hi Hesus ja impahuplit na ja impulang na hachi hinchalo na ta i cha epfakhat hi kros.

Chin nanangkhatangkhaan cha ay Hesus

¹⁶ Initnud hachi hinchalo hi Hesus an in-
hikhop chin pfallay chi gobernador ja inamung
cha an amin chin nun-ibpfa cha an hinchalo.

¹⁷ Linupfungan cha hi Hesus han lopfong an
mumpfolah an amat hi lopfong chi ari. Ja
pfenalengawngaw cha han pagwit ja impihu'lub
cha ay chuy ulun Hesus an amat hi korona. ¹⁸ Ja
ente-a cha an kekejan hi khun cha pangarjan
hi, “Madaydayaw a, he-a an Arin chi Hudju.”

¹⁹ Ja numpakhuh cha chin ulu na ja nuntuppaan
cha hon tenangkhatangkhaan cha hon nunheppe
cha an nundayaw ay hija. ²⁰ Himmikha cha an
nangekejan ay hija ja enaan cha chin impilop-
fong cha an mumpfolah ja empallog cha chin
lopfong na. Ja initnud cha an i epfakhat hi kros.

Chin nangpfakhatan cha ay Hesus

²¹ Hi khun cha omajan ja chinitum cha han
hi Simon an umuy ad Jerusalem. ECyrene hi
Simon ja empfallay na cha Alexander ja hi Rufus.
Impapilit chin hinchalo an pi-ukhon Simon chin
kros Hesus. ²² Ja entoloy cha an umuy ay
chuy pfulludna an nangadnan hi Golgota, an hay
podhona an allon ja pfulludna an amat hi ulun
chi paang. ²³ Emmatam cha ja allon chaot ta ipa-
inum cha ay Hesus han pfajah an nidchuman
hi mira ta poh-onay chokhoh hi pangpfakhatan

cha ay hija. Muti achi penhod Hesus an inumon. ²⁴ Amat hichi ja empfakhat cha. Ja numpfepfeleng hachi hinchalo ta machoto' hay mumpangala hachi lopfong Hesus.

²⁵ Nungkhagwa chin nangpfakhatan cha ay Hesus. ²⁶ Ja gwa han ne'pfakhat cha chin kros na an natutula-an ay ni chiklamu cha ay hija, an hay nitula' ja "Hitay hini Arin chi Hudju." ²⁷ Ja gwacha khu han chugwa an lala-e an napfahulan an ne'chehhan an nepfakhat, hotti nun-appiton cha hi agwan Hesus chin oha, ja nun-appit hi ikhid chin oha. ²⁸ Hotti nipa-annung chin Hapit Apo Jos hi nangarjana hi, "Ni'pfilang cha hini Hennag Apo Jos an oha an napfahulan."* ²⁹ Gwa hachi tatakhu an naloh ja mungggwiggwikhigwig cha hon pinahiw cha hi Hesus an inali cha hi, "Un mangkay tugwali he-a hini nangali hi pa'-iyom hini Templo muti un umuy chi toloh arkhaw ja eha'-ad mu khu! ³⁰ Hot chaadma mah hini apfalinam ta takhuwom hini achor mu ja nun-opah a ay nuy an kros!" ³¹ Amat khu hina ja tenangkhatangkhaan chin a-ap-apon chi papachi ja hachi memehtolon chi urchin Moses an khun cha allon hi, "Tinakhu na hana uchumna an tatakhu muti ma-id olog na an manakhu ay chuy achor na. ³² Tikhan ta-o adchiya hitay Hennag Apo Jos an Arin hato holag Israel, nu mun-opah ay tay kros ta gway aton ta-o an mamati ay hija." Anong un chin chugwa an ne'pfapfakhat ja khun cha pi'pahiwi hi Hesus.

Chin natajan Hesus

---

* 15:28 15:28 Isaiah 53:12

³³ Unagkhu gwa an naha'-ad ja himpfumagkha ja hemmelong an amin ay chuy an lota ingkhana hichin napujaw. ³⁴ Ja chin napujaw ja unagkhu la-ahna ja nun-ugwap hi Hesus an nangali hi, "Eloi, Eloi, lama sabachtani?" an hay podhona an hapiton ja, "Jos u, Jos u, anagkha ta tene-a-ana' ay he-a?" ³⁵ Chengngor hachi uchumna an ni'tata'chug hichuy an ini'gwap na ja inali cha hi, "Niya an khuna ajakhan hi Elijah an manakhu ay hija." ³⁶ Chin oha ja temmagtag an i emmala han oma'-at hi apoh ja entamor na han pfimmanger an pfajah, ja empa-aw na han paor. Immuy ay chuy kros ja intumu' na chin taon Hesus ta inumona. Ja inali na hi, "Khenong adchiya tugwali ta tikhan ta-o hu-un umali hi Elijah an mangpah ay hija!" ³⁷ Ja nun-ugwap hi Hesus ja na-ongoh chin hochohcha na. ³⁸ Ja hichi Templo ad Jerusalem ja himpfumagkha ja na-ittang chin ma-u'tor an kurtina an nanahhalin ay chuy Na-assantuwan an Kwarto, nete-a chin uhuna ja chimmapoh chin puuna. ³⁹ Ja unot tinnig chin kapitan chi hinchalo an nanahhangot ay Hesus chin enat na an natoy ja inali na hi, "Umannung ay chita an Empfalay Apo Jos hitay an takhu!" ⁴⁰ Ja gwah chi hachi uchumna an pfinapfai an nenebtaw an nannig chin natajan Hesus. Ja nidchum cha Mary Magdalen ja hi Salome, ja hi Mary an ammod cha James ay Joses. ⁴¹ Chicha hana ninitnud ay Hesus nete-a chin agawwachaana ad Galilee an khun tomolong ay hija. Ja gwah chi khu chin cho-or an pfinapfai an ninitnud ay Hesus chin immajana ad Jerusalem.

Chin nilub-an Hesus

⁴²⁻⁴³ Hichuy an arkhaw ja Alemana an Punhakhanaan hachi Hudju ay ni Hapfachu an khun cha ngilinin. Gwa han hi Josep an e-Arimatea, an oha an malihpito an membron chi Sanhedrin, ja oha khu an mamannod ay ni Pun-ap-apugwan Apo Jos. Unot gwa an mahilip ja jinagjag na chin ta-ot na ja immuy ay Pilato an i nangippug ta i na ilupfu' chin achor Hesus. ⁴⁴ Nanor hi Pilato chin nangngolana an natojagkhu gwot hi Hesus, hotti empapfokha na chin kapitan chi hinchalo ta i na emamad un umannung. ⁴⁵ Unot chengngor Pilato chin inalin chin kapitan an natoy hi Hesus ja inapfulut na an opahon Josep chin achor na. ⁴⁶ Amat hichi ja immuy hi Josep an i ngimmina hi maphod an pfinacha ja i na empah chin achor Hesus. Pinuttiputana ja unaot ipahikhop han linijangan cha an lupfu'. Ja inulina han otong an pfato ja intanglib na ay chuy lupfu'. ⁴⁷ Ja gwah chi khu cha Mary Magdalen ja hi Mary an ammod Jones, ja tinikhaw cha chin i nanglub-an Josep chin achor Hesus.

16*Chin nummahuwan Hesus*

¹ Chin nahilip an nalahin chin ngilin ja immuy cha Mary Magdalen ja hi Mary an ammod James ja hi Salome an i ngimmina hi mumpfango an lanob ta elanob cha ay chuy achor Hesus. ² Hotti chin nun-inggwi'gwiit an Markhachu ja pfimmugwah cha an immuy hi lupfu' ja ne-atam cha hi gwa an hurhulajap chin hukhit. ³ Ja khun cha munhahapit an nangali hi, "Ngacha

mah ta'gway mangulin chin pfato an tanglib ni lupfu?" ⁴ Ti khun cha nomnomon an otongnan chin tanglib. Emmatam cha ja un chaagkhu menohgwat ja nangalimutugwan cha an nipapa'-igwin chin tanglib. ⁵ Un chaagkhu himmikhop ja tinnig cha han unga an lala-e an inu-umpfun hi nun-appit hi agwan cha an nunlolopfung hi mapuchaw. Ja temma-ot hachi pfinapfai. ⁶ Ja inalin chin lala-e ay chicha hi, "Achi aju tomakhaw. Anila' an khun ju hingiton hi Hesus an eNazaret an empfakhat cha chin kros. Ma-id heto ti nummahu! Tayya chin nanggwagwallangan cha chin achor na. ⁷ Hotti un aju gwot umuy ay ni gwachaan cha Peter ja hana uchumna an disipolo na ta allon ju hi, 'Ipangulun Hesus an umuy ad Galilee ta hichi chi i ju panittuman ay hija, amat heto khu chin inali na ay cha'ju.' " ⁸ Temmakhaw hachi pfinapfai ja higwogwogwog cha hi ta-ot cha, hotti pfimmutay cha hichi lupfu' ja lemmajaw cha. Ja ma-id i cha nangarjan ay tay tinnig cha, ti temma-ot cha.

Chin numpatikhagwan Hesus ay Mary Magdalen *

⁹ Nummahu hi Hesus chin Chumingkhu hi herhelong ja hay nahhun hi numpatikhagwana ja hi Mary Magdalen, chin pfupfai an nangpakakan Hesus chin peto an napukhit an ispiritu

---

* **16:8** 16:9 Hitay Kapitulo 16:9-20 ja mapfalin an pfu-un hi Mark chi nangtula'. Ti chin ang-angonoh chin intula' na ja na-utaw ja ma-id nanginnila nu ngay nangtula' hato nepallog an versikulo.

an nehoho'long. ¹⁰ Empacheh Mary an i mangpa-innila hay hachi numpun-ibpfan Hesus ja chinakngana chicha an khun kumila khapo ay chuy natajan Hesus. ¹¹ Ay chuy nangngolan cha an timmakhu hi Hesus an tinnig Mary ja agkhuy cha pinati.

Chin numpatikhagwan Hesus han chugwa an takhu

¹² Chin me-aggwa an numpatikhagwan Hesus ja han chugwa an disipolo an khun chumalan an umuy hichi pfarju. Muti chin pengpenghana ja agkhuy cha immatunan, ti nat-on chin tikhaw na. ¹³ Un chaagkhu inannila an hija hi Hesus an nummahu ja numpfangngad cha ad Jerusalem ta i cha impa-innila hachi uchumna an disipolo, muti achi cha chamchama pattiyon.

Chin numpatikhagwan Hesus chin himpolo ta oha an adalana

¹⁴ Napfalin ja immuy khu hi Hesus chin agawwacha an chin himpolo ta oha an adalan ja metongor hi khun cha anganan. Inhingar na chicha ti un ma-id pammati cha ja pfimmato chin nomnom cha, ti un cha achi pattiyon chin inalin hachi nannig ay hija an nummahu. ¹⁵ Ja inali na ay chicha hi, "Lawlagwon ju an amin hitay lota ta i ju ekasaba hitay Ebanghelyo an amin hi tatakhu. ¹⁶ Ja hini ayya mamati ay ha-in ja numpabautisar, hot mi'takhu ay Apo Jos. Hini ayya achi mamati hot mahugwi ta nadusa. ¹⁷ Hana mamati ay ha-in ja ichata' chicha hi apfalinan an panginnilaan an ha-in chi nannag ay chicha. Khapo ay ni apfalina' ja pun-epakak

cha hana napukhit an ispiritu an nun-eho'long, ja munhapit cha hi numpfino-ob-on an hapit an pfu-un hapit cha. ¹⁸ Anong un cha ugnan chi ulog wenno pa-inuman cha chicha hi pfininu, ja ma-id ma-at ay chicha. Ammuna un cha eh-a hini ngamoy cha hana mumpunchokhoh hot tomenong cha.”

Chin timmalakhujan Hesus ad langit

¹⁹ Napfalin an nunhapit hi Apo Hesus hachi adalana ja timmalakhuy hija ad langit ja i inumpfun ay nuy nun-appit hi agwan Apo Jos. ²⁰ Ja immuy hachi adalana hachi apfuglapfuglay an i nangkaskasaba ay ni Ebanghelyon Apo Hesus. Ja khuna tulungan chicha, ja khuna tihtikhuwan an umannung hini itudtuchu cha hi nangchatana ay chicha hi apfalinan an mangat hi milagro.

Hapit apo jos
Ifugao, Mayoyao: Hapit apo jos New Testament
copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Ifugao, Mayoyao)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
d84c1243-537d-5e7f-bf60-3ed1069375e4